

Gemeente **Heerde**

3. (Openbare) ruimte, ondernemen en wonen

→ www.heerde.nl

Toelichting op programma (Openbare) ruimte, ondernemen en wonen

Dit programma gaat over duurzaamheid, het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en het bos, ruimtelijke ontwikkelingen, economie, recreatie en toerisme en bouwen en wonen. Onder dit programma valt ook het opstellen van de omgevingsvisie, een instrument in het kader van de nog vast te stellen omgevingswet. Met het toepassing van uitnodigingsplanologie hebben we ons al voorbereid op deze wet. Onze rol bij ruimtelijke vraagstukken is daarmee veranderd. De omgevingsvisie maken we samen.

Collegeprogramma (Openbare) ruimte, ondernemen en wonen

Wat hebben we bereikt?

Leefbaar buitengebied

- Behoud van de kwaliteiten van het (agrarisch) landschap en leefbaarheid van de buitengebieden van de gemeente.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Bestaande agrarische bedrijven krijgen ruimte voor ontwikkelingen voor zover deze bijdragen aan het behoud en verbetering van de kwaliteit van het landschap en aan een schone en gezonde leefomgeving.

Onder voorwaarden ontwikkelingsruimte geven aan bestaande agrarische bedrijven.

Kwaliteit

Gericht op de ambities in de toekomstvisie, wordt op basis van de structuurvisie 2025 via uitnodigingsplanologie aan deze taakstelling uitvoering gegeven. Onder de nieuwe omgevingswet worden de toekomstige kaders voor ontwikkelingsmogelijkheden voor bestaande agrarische bedrijven opgenomen in de omgevingsvisie, waarvan de ontwikkeling in 2018 is gestart.

We zijn begonnen met de voorbereidingen voor de gemeentelijke omgevingsvisie, waarin een vitaal en leefbaar platteland belangrijke aandachtspunten zijn.

Uit onze eerste analyse blijkt dat de focus in de omgevingsvisie wordt gelegd op een circulair en natuurinclusief systeem met multifunctioneel en duurzaam landgebruik.

De agrarische belangen en belangen van natuur en milieu mogen niet los van elkaar gezien worden. Wij overleggen hierover met bewoners en agrariërs.

Kwaliteit

De voorbereidingen voor de gemeentelijke omgevingsvisie zijn begonnen. Een vitaal en leefbaar platteland is hierin een belangrijk aandachtspunt.

Uit de eerste analyse blijkt dat de focus in de omgevingsvisie wordt gelegd op een circulair en natuurinclusief systeem met multifunctioneel en duurzaam landgebruik. Bewoners en agrariërs zijn hier vooralsnog niet of beperkt bij betrokken. In 2019 volgt overleg met bewoners en agrariërs.

Onze bermen houden we vrij van jonge opslag om de aantrekkelijkheid voor wild te verkleinen.

De bermen in het bosgebied worden vrij gehouden van jonge opslag. De aantrekkelijkheid voor wild wordt daardoor verkleind.

Kwaliteit

De bermen in het bosgebied worden eenmaal per twee jaar geschoond van opslag.

We beheren bermen en slootkanten ecologisch en communiceren waarom we dat doen.

De kwaliteit van het landschap en de leefbaarheid van het buitengebied behouden door het uitvoering van ecologisch beheer van de bermen.

Kwaliteit

Waar mogelijk wordt de belevingswaarde door realisatie van kruiden- en faunarijke bermen binnen het bestaande budget vergroot en worden inwoners via de gemeentepagina geïnformeerd over de voortgang en het nut.

We gaan duurzaam om met de natuurlijke kwaliteiten, onder andere door invulling te geven aan het bestaande landschapsontwikkelingsplan (LOP). Landschapsontwikkeling wordt onderdeel van de omgevingsvisie.

Kwaliteit

We gaan vanuit de ambities uit de toekomstvisie, de structuurvisie 2025 en het landschapsontwikkelingsplan (LOP) op een verantwoorde manier om met natuur en landschap. We sturen op het behoud en op de ontwikkeling van de landschappelijke samenhang.

De voorbereidingen voor de gemeentelijke omgevingsvisie zijn begonnen. De landschappelijke en natuurlijke kwaliteiten van Heerde krijgen hierin een plek.

Uit de eerste analyse blijkt dat de kernkwaliteiten van Heerde onder andere tot uiting komen in de diversiteit van het landschap. Heerde kent een afwisseling van fraaie landschappen (Veluwe tot IJssel) met een rijke cultuurhistorie, die moeten worden gekoesterd. De focus in de omgevingsvisie wordt naar verwachting gelegd op behoud, versterking en het inbedden van maatschappelijke opgaven (energietransitie, biodiversiteit, circulair en natuurinclusief landgebruik).

We werken samen met andere partijen in de uitvoering van het klimaatadaptatieplan (waterrobuustheid en klimaatbestendigheid).

De effecten van klimaatverandering houden zich niet aan bestuurlijke grenzen. Deze samenwerkingsvorm past bij de regionale en lokale schaal van de opgave en de behoefte aan regionale samenwerking. Immers: in de trits weten-willen-werken zijn we samen sterker, kunnen we van elkaar leren én kunnen we samen slimmer investeren.

Kwaliteit

Wij gaan, in nauwe samenwerking met bedrijven en maatschappelijke organisaties, in drie stappen te werk:

1. 'weten': analyseren wat de gevolgen van klimaatverandering voor de diverse functies in een gebied in de periode tot 2050 zijn;
2. 'willen': concrete doelen stellen voor het verbeteren van de waterrobuustheid en klimaatbestendigheid in de periode tot 2050 en een daarbij passende strategie formuleren;
3. 'werken': de doelen en de strategie vastleggen in beleidsplannen, wetten en regels en programma's voor uitvoering, beheer en 'groot' onderhoud.

Stap 1 is een regionale stresstest licht die in samenwerking met diverse belanghebbende partijen uitgevoerd.. In de gemeente Heerde is er een verdiepingsslag gemaakt op dorpskern niveau. Om een beter beeld te krijgen wat klimaatverandering betekent in Heerde. De uitkomsten zijn in 2019 gedeeld en besproken. Stap 2 moet in 2020 worden gezet. Daarnaast zijn er ook diverse reconstructies en nieuwbouwlocaties uitgevoerd waar het hemelwater wordt afgekoppeld.

We werken samen met partijen in het project Hattemerpoort (inclusief herontwikkeling Ennerveld) en aan de visie Hoenwaard.

Hattemerpoort is een ecologische verbindingszone tussen Veluwe en IJsseluiterwaarden en Wapenveld en Hattem. Het provinciale project bestaat uit deelprojecten.

Voor investeringen in natuur en waterbeheersing in de Hoenwaard is behoefte aan een toekomstbeeld en aan duidelijkheid bij de bewoners van het gebied. De visie Hoenwaard 2030 voorziet daarin.

Kwaliteit

Deelprojecten Hattemerpoort zijn: Ennerveld, natuurrealisatie in uiterwaarden, doorgang over Berghuizer Papier Fabriek (BPF)-terrein en 't Kromholt. De projectleiding berust bij Gelderse Natuur en Milieu Federatie.

De visie Hoenwaard vormt een bouwsteen voor de omgevingsvisie. De projectleiding voor deze visie berust bij waterschap. Het project Ennerveld is in ontwikkeling.

De sloop van de warmtekrachtcentrale op het terrein van de BPF is gaande. De natuurrealisatie in de uiterwaarden is in uitvoering. De volgende fase van de Visie Hoenwaard is in voorbereiding. Dit moet leiden tot een gebiedsplan waarin de te nemen maatregelen zijn opgenomen en waarin de ruimte wordt gedefinieerd voor ontwikkelingen. Het voornemen is om hierover een samenwerkingsovereenkomst aan te gaan.

We werken volgens de gedragscode bestendig beheer groenvoorzieningen, bosbeheer en natuurbeheer.

De gedragscode is geen wetgeving, maar is wel een hulpmiddel voor beheerders, eigenaren en aannemers om reguliere werkzaamheden uit te voeren zonder in strijd te handelen met Flora- en Faunawet.

Kwaliteit

Wij onderzoeken de voorwaarden om te voldoen aan de gedragscode en informeren de raad over de uitkomst.

In 2019 heeft de gemeente gewerkt volgens de gedragscode en verplicht haar opdrachtnemers om volgens de gedragscode te handelen.

Openbare ruimte en mobiliteit

- Inwoners, ondernemers, bezoekers en toeristen kunnen rekenen op goed onderhouden en veilige wegen, fiets- en voetpaden en openbare ruimte, die voldoende verlicht zijn.
- Bij herinrichting wordt de openbare ruimte inclusief ingericht.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

(Her)inrichting van de openbare ruimte vindt, in overleg met aanwonenden en ondernemers, plaats binnen de wettelijke kaders en het gemeentelijk beleid.

Inwoners worden uitgenodigd voor co-creatie bij herinrichting van de openbare ruimte en betrokken bij onderhoud van de openbare ruimte.

Kwaliteit

Doelstelling is een gedragen plan voor aanwonenden en ondernemers. Bij het realiseren van een (her)inrichtingsplan betrekken we bewoners voor het vaststellen van een definitief ontwerp. Het conceptplan wordt tijdens een inloopavond gepresenteerd. Iedereen kan op het conceptplan reageren via een reactieformulier en krijgt persoonlijk antwoord.

De planning is om in 2019 nog 2 avonden te organiseren voor bewoners en belangstellenden om plannen te presenteren tijdens een inloopavond. Bewoners en belangstellenden hebben kunnen opmerkingen en suggesties kenbaar gemaakt. Het merendeel van de suggesties proberen wij in de plannen te verwerken of er wordt gemotiveerd waarom dit niet kan. De bewoners en belangstellenden worden hiervan in kennis gesteld. Op deze wijze ontstaat er een gedragen plan. .

Bij herstructureringsprojecten in de openbare ruimte afwegen of auto's te gast kunnen zijn.

Kwaliteit

Dit is bestaand beleid. De overweging wordt bij elk herstructureringsplan betrokken.

De beheerplannen voor de openbare ruimte zijn actueel.

Kwaliteit

De beheerplannen voor de openbare ruimte zijn voorzien van het juiste areaal en jaarlijkse kosten om dit areaal te onderhouden en worden tijdig geactualiseerd. Een toelichting wordt gegeven in de paragraaf Kapitaalgoederen.

Aan de beheerplannen wordt jaarlijks gewerkt om het areaal actueel te houden en het geplande onderhoud uit te voeren. Eén keer in de vijf jaar wordt het areaal doorgerekend om de onderhoudskosten voor de komende vijf jaar te bepalen. Afgelopen jaar heeft dit plaatsgevonden voor het kunstwerken beheerplan.

De werkgroep Bereikbaarheid, Toegankelijkheid en Bruikbaarheid (BTB) van het Platform Gehandicaptenbeleid wordt standaard uitgenodigd voor advies bij herinrichtingsprojecten.

Optimaal gebruik van de openbare ruimte voor alle verkeersdeelnemers.

Kwaliteit

Bij reconstructie en/of herinrichtingsplannen wordt de werkgroep Bereikbaarheid Toegankelijkheid en Bruikbaarheid (BTB) van het Platform Gehandicaptenbeleid gevraagd om advies uit te brengen over de voorgenomen plannen.

In 2019 is de werkgroep BTB persoonlijk uitgenodigd voor de inloopavonden van de reconstructie en/of herinrichtingsplannen.

Het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP) actualiseren.

Kwaliteit

In 2019 is het GVVP geactualiseerd.

Samen met de regiogemeenten bij de provincie aandringen op maatregelen op de kwaliteit van het openbaar vervoer op peil te houden en waar nodig te verbeteren.

Samen met de regiogemeenten bij de provincie aandringen om maatregelen te nemen om de kwaliteit van het openbaar vervoer peil te houden en waar nodig te verbeteren.

De uitdaging ligt er om technisch en financieel het busvervoer volledig zonder uitstoot van schadelijke stoffen te laten rondrijden bij het gelijk houden van het exploitatiebudget.

Kwaliteit

De huidige lijnvoering en dienstregeling van het openbaar vervoer willen we behouden en waar nodig te verbeteren. In de nieuwe vervoersconcessie is het de inzet om het openbaar vervoer volledig rond te laten rijden zonder uitstoot van schadelijke stoffen.

Het concept voor de aanbesteding van het openbaar vervoer 2020 is voorzien van commentaar. Dit is via de 'nieuwe' Cleantech Regio gelopen. Uitgangspunt is het openbaar vervoer rond te laten rijden zonder uitstoot van schadelijke stoffen.

Samen met de regiogemeenten dringen we bij provincie en rijk aan op maatregelen om filevorming op de A50 te voorkomen.

Kwaliteit

Wij vragen aandacht om een betere doorstroming van het verkeer op de A50 tussen Zwolle en Apeldoorn v.v. te bevorderen in betreffende overlegsituaties.

In de Bereikbaarheidsvisie Regio Zwolle is voor de A50 aandacht gevraagd. Ook in de Cleantech Regio wordt aandacht geschonken aan een betere doorstroming op de A50.

Samen met inwoners, ondernemers en VVN inventariseren van verkeersonveilige situaties in de gemeente.

Een inventarisatie uitvoeren onder de inwoners, ondernemers en VVN over de verkeersonveilige situaties in de gemeente Heerde. Deze inventarisatie gaat onderdeel worden van de actualisatie van het gemeentelijk verkeer en vervoerplan.

Kwaliteit

We hebben een prioritering van de objectieve onveilige verkeerssituaties in de gemeente Heerde. Ieder jaar wordt deze lijst geactualiseerd.

In het GVVP is een lijst opgenomen met subjectieve onveilige verkeerssituatie die samen met bewoners, ondernemers en VVN is samengesteld.

We staan open voor initiatieven die de beleefbaarheid van het Apeldoorns Kanaal stimuleren

Door de beleefbaarheid van het Apeldoorns Kanaal te stimuleren wordt het recreatieve product in de gemeente vergroot.

Kwaliteit

Initiatieven die de beleefbaarheid van het Apeldoorns Kanaal stimuleren kunnen rekenen op onze aandacht.

De beleefbaarheid van het Apeldoorns Kanaal is vergroot door de afronding van het project kanoroutes. Ook is met het Waterschap Vallei en Veluwe overeengekomen dat met motorbootjes met een snelheid tot maximaal 6 km/per uur over het kanaal mag worden gevaren. Er is regelmatig overleg gevoerd met de kanaalgemeenten en met Provincie Gelderland om de beleefbaarheid van het Apeldoorns Kanaal te vergroten. Er is ook een aantal maatschappelijke initiatieven gestart ter uitvoering daarvan.

We vervangen bruggen wanneer ze afgeschreven zijn en de (verkeers)veiligheid in gevaar komt.

De bruggen in de gemeente Heerde worden vervangen op het moment dat de (verkeers)veiligheid in gevaar komt. In het beheerplan kunstwerken is de onderhoudsstaat van alle bruggen in beeld gebracht. Komende periode wordt het beheerplan geactualiseerd.

Kwaliteit

Het gebruik van de bruggen dient veilig te zijn voor de gebruikers. Het beeldkwaliteit voor de bruggen is niveau C van het CROW.

In 2019 is het beheerplan kunstwerken geactualiseerd. Aan het beheerplan is een onderhoudsbudget gekoppeld om de kunstwerken te onderhouden op niveau C.

Omgevingsvisie

- Een integrale toekomstbestendige omgevingsvisie.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Uitvoering geven aan het plan van aanpak omgevingsvisie.

Kwaliteit

Het plan van aanpak ziet toe op andere manier van werken (ja, mits) en dereguleren van bestaand beleid. De invulling werd nader bepaald met een geselecteerd adviesbureau. In 2018 was er de "Week van de Omgevingsvisie" waarin een aantal bouwstenen werd opgehaald. In 2019 volgt de totstandkoming van omgevingsvisie. Daarna (2020-2021) gaan we door met vormgeven van het omgevingsplan en eventueel met programma's.

De bouwstenennotitie voor Heerde is het eerste resultaat van fase 1 die in het 2e kwartaal van 2019 wordt opgeleverd.

We passen uitnodigingsplanologie toe bij robuuste ontwikkelingen.

Kwaliteit

We zijn bestuurlijk en ambtelijk met elkaar in gesprek en betrekken daar ook de uitkomsten van de evaluatie van de uitnodigingsplanologie bij die in 2018 is besproken.

Centra Heerde en Wapenveld

- Inwoners, ondernemers, bezoekers en toeristen vinden onze centra in Wapenveld en Heerde bruisend.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Besluitvorming over versterking van het centrum van Wapenveld met Hof van Cramer.

Realisatie van een multifunctionele accommodatie in het centrum van Wapenveld.

Kwaliteit

Nadat de gemeenteraad op 15 april 2019 een voorbereidingskrediet beschikbaar heeft gesteld, gaat, na een meervoudige onderhandse aanbestedingsprocedure, Abcnova aan de slag om, samen met de kerngroepleden vanuit de dorpsraad Wapenveld, bestuur Hof van Cramer, woonstichting Triada en de gemeente, duidelijkheid te geven over de locatie, de samenwerkingsafspraken, eigendomsverhoudingen, financiering, schetsontwerp en opdrachtformulering voor een voorlopig ontwerp. De verwachting is dat dit eind 2019 is afgerond en dat besluitvorming over een multifunctionele accommodatie tezamen met andere partijen in de eerste twee maanden van 2020 kan plaatsvinden.

De gemeente participeert in de Nieuwe Winkelstraat (DNWS).

De gemeente wil in het centrum van Heerde samen met ondernemers en vastgoedeigenaren de winkelbeleving versterken. De Ondernemersvereniging Heerde is trekker; de gemeente participeert.

Kwaliteit

Dit traject bestaat uit zes stappen. In januari 2018 startten wij met een kick-off gevolgd door een intake- en werksessie met stakeholders in april en mei.

In januari 2019 is het "Actieplan DNWS" opgeleverd aan de Ondernemers Vereniging Heerde (versie februari 2019).

Op 29 januari 2019 is er een stuurgroep DNWS opgericht met daarin betrokken stakeholders in het centrum (ondernemers, vastgoedeigenaren, R&T, makelaar, gemeente).

Er wordt de komende periode gewerkt aan acht aanbevelingen. Inmiddels zijn vier werkgroepen gestart met de eerste punten uit de aanbevelingenlijst.

DNWS monitort de stuurgroep om ervoor te zorgen dat er ook daadwerkelijk acties worden opgepakt.

Duidelijkheid krijgen over de ruimtelijke economische opgave door onder andere actualisatie van het verkeerscirculatieplan centrum Heerde, inzicht in de parkeerbehoefte en afweging volgens de ladder voor duurzame verstedelijking.

Na afronding van de ontwikkelfase van de diverse plannen in het centrum van Heerde en onderzoek naar het daaruit voortvloeiende verkeersbeeld, is er behoefte aan het in beeld brengen van de ruimtelijke economische gebiedsopgave.

Kwaliteit

Na afronding van het verkeerscirculatieplan, parkeerbehoefteplan en invulling locatie gemeentewerf/Van Setten Van Loenen, beoordelen we in samenspraak met stakeholders wat er volgens de ladder van duurzame stedelijke ontwikkeling nog nodig is in het gebied. Begin 2019 zijn de onderzoeksresultaten gepresenteerd en wordt medio 2019 een voorstel voor positieve grondhouding verwacht waarin de beoogde nieuwe functies voor het centrum worden besproken.

Het autoluw maken van dorpscentrum Heerde (auto te gast) bij evenementen wordt, in overleg met ondernemers, uitgewerkt in een verkeerscirculatieplan.

Door het aantal motorvoertuigen in het dorpscentrum terug te dringen wordt de leefbaarheid en het winkelklimaat verbeterd.

Bij afsluiting van het dorpscentrum met evenementen is met ondernemers een verkeerscirculatieplan uitgewerkt en wordt dit plan uitgevoerd.

Kwaliteit

Het verder autoluw maken van het dorpscentrum Heerde wordt in combinatie met de invulling van de voormalige gemeentewerf uitgewerkt.

Eind 2018 zijn verkeersonderzoeken uitgevoerd. Op basis van deze onderzoeken en de plannen voor de invulling van de voormalige gemeentewerf worden in 2019 voorstellen gedaan om het dorpscentrum verder autoluw te maken.

Ondernemers in Heerde oriënteren zich op een ondernemersfonds; de gemeente wordt in dat geval het (wettelijke) heffingsorgaan.

Het ondernemersfonds voor en door ondernemers maakt met publiek geld collectieve investeringen voor ondernemersactiviteiten en projecten mogelijk.

Kwaliteit

Het ondernemersfonds is in werking getreden. Het fonds is bedoeld voor de ondernemersverenigingen en bedrijvencontact, Heerde, om hen financiële middelen te verschaffen om de ambities (een aantrekkelijke en gastvrije gemeente) vorm te geven. De gemeente blijft jaarlijks het heffingsorgaan voor het fonds.

Ondernemers worden in staat gesteld om de dorpscentra te laten bruisen. De gemeente benut de mogelijkheden om hen hierin te faciliteren.

Daar waar mogelijk initiatieven ondersteunen en faciliteren met als doel om in de dorpscentra energieke activiteiten tot stand te brengen die de aantrekkingskracht van die centra op het publiek versterken.

Kwaliteit

Faciliteren kan vanuit verschillende beleidsterreinen plaatsvinden. Centraal hierbij staat de focus op het zo optimaal mogelijk benutten van kansen die zich vanuit diverse initiatieven uit de samenleving aandienen.

Toepassen van de centrumvisie Heerde.

Doel is het schetsen van een duidelijk toekomstbeeld van het centrum voor alle betrokken partijen met als ambitie een comfortabel en herkenbaar winkelgebied met prettig ondernemersklimaat in 2025.

Kwaliteit

De maatregel Nieuwe Winkelstraat maakt hier deel van uit. Daarnaast zetten we in op het terugdringen van de leegstand in de aanloopstraten door toepassing van de maatregel Compact Centrum. In 2018 is er de inventarisatie en de monitoring van de leegstand. Op grond van de uitkomsten met stakeholders wordt bezien hoe leegstand kan worden gevuld. Dit is een doorlopend proces met in 2020 een evaluatie.

De maatregel leegstand compact centrum wordt uitgevoerd. Actieve vragen vanuit de markt worden door ons opgepakt. Wij nemen deel in het traject DNWS. Wij faciliteren de ontwikkeling van de werf en aanverwante ontwikkelingen in het centrum.

Voortvarende herontwikkeling van het hart van Heerde (gemeentewerf, Van Setten van Loenen).

Met uitnodigingsplanologie en kavelpaspoort overeenkomst bereiken met ontwikkelaar van aangrenzende gronden.

Kwaliteit

Een combinatie van een 'trekker', woningen, horeca, detailhandel en parkeren. Dit zijn op hoofdlijnen de onderdelen van het plan dat projectontwikkelaar Van Wijnen begin 2018 aan de gemeente heeft gepresenteerd. Omdat het plan impact heeft op het centrum van Heerde, werkt Van Wijnen nauw samen met de gemeente. Ook Ondernemersvereniging Heerde en een afvaardiging van bewoners van het centrum leveren belangrijke input. In 2018 zijn de economische en verkeerskundige effecten van het plan in beeld gebracht. Deze effecten zijn op bijeenkomsten gedeeld met de gemeenteraad, de ondernemers en de bewoners van het centrum.

In de komende periode wordt op basis van de resultaten van de onderzoeken en de input van ondernemers en bewoners van het centrum toegewerkt naar een grondhouding van het college. Daarna volgt een nadere uitwerking van het plan.

Toerisme

- Heerde staat bij (verblijfs)recreanten en toeristen bekend als gastvrij en natuurvriendelijk, een bloeiende gemeente op de overgang van Veluwe en IJsselvallei.
- Ecotoerisme in de natuurlijke omgeving, de keuze en beschikbaarheid van streekproducten en organisatie van kleinschalige evenementen benadrukken Natuurlijk Heerde.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Cittaslow-keurmerk ook digitaal promoten en Cittaslow-ambassadeurs benutten en verbinden om de gezamenlijke ambitie van Wij zijn Heerde, (recreatie)ondernemers en gemeente te bereiken.

Kwaliteit

In de zomer van 2018 is het project gestart tussen de gemeenten Heerde, Epe en Voorst met betrekking tot de ontwikkeling van Korte Ketens in de voedselvoorziening. Inmiddels heeft een aantal producenten zich verenigd en deze zijn voortvarend aan de slag gegaan met de oprichting van een coöperatie wat uiteindelijk heeft geleid tot de officiële oprichting van de Coöperatie Boerenhart 2.0. Naast de organisatie van de logistiek wordt ook gekeken naar de beleidsmatige versterking van korte ketens en het verduurzamen van het voedselaanbod.

In het voor jaar van 2019 heeft een netwerkbijeenkomst voor de Cittaslow supporters plaats gevonden. Tijdens deze bijeenkomst zijn afspraken gemaakt over deelname aan lokale activiteiten en over het in de markt zetten van een Cittaslow slow souvenir.

Met Visit Heerde vindt maandelijks overleg plaats over het verder uitdragen van Cittaslow.

De infrastructuur in het gemeentelijk bosgebied willen wij in stand en toegankelijk houden.

De infrastructuur in het gemeentelijk bosgebied in stand en toegankelijk houden.

Kwaliteit

In het kader van de zorgplicht is de gemeente in haar rol als bouseigenaar verplicht om te zorgen voor een redelijk veiligheidsniveau voor de gebruikers van haar bossen. De openbare wegen en fietspaden in het bosgebied worden onderhouden op beeldkwaliteit C van het CROW.

In 2019 worden diverse laanbomen onderhouden om de veiligheid voor de gebruikers in de bossen te kunnen garanderen. Daarnaast worden de (beton) fietspaden in het bos regelmatig geveegd voor een comfortabel gebruik.

Met ondernemers die bijdragen aan het ondernemersfonds bespreken we hoe geld uit dit fonds gebruikt kan worden voor het verbeteren van de leefomgeving om recreanten en toeristen (nog meer) te verleiden tot een bezoek aan en verblijf in onze gemeente.

Kwaliteit

Het Ondernemersfonds gemeente Heerde is sinds 2019 in werking getreden. Er is een bestuur gevormd met een afspiegeling van de betalende branches aan het fonds. Het bestuur beoordeeld de aanvragen en beheert de financiën van het fonds. In het opgestelde convenant tussen de gemeente en Ondernemersfonds gemeente Heerde zijn afspraken gemaakt over de doelstelling van het fonds en over de financiën en controles. 2019 zal vooral gebruikt worden om de bekendheid en de doelstelling van het fonds verder uit te rollen bij de ondernemers. Doel is om gezamenlijk te werken aan een vitaal en sterke economie van Heerde in alle branches.

Promotie en marketing van de gemeente financieel faciliteren wij via Wij zijn Heerde (inclusief een betaalde kracht voor 2018-2020) en Visit Veluwe.

Kwaliteit

Ten behoeve van de lokale marketing wordt het contract met Wij zijn Heerde uitgevoerd en voor bovenlokale marketing en promotie wordt voor de periode 2018-2021 het contract met Visit Veluwe uitgevoerd

De financiële facilitering van de Stichting Wij zijn Heerde is conform het raadsbesluit in 2018 ingezet.

In 2018 is de betaalde kracht Stichting Wij zijn Heerde gestart. In 2018 is uitvoering gegeven aan het werkprogramma en zijn de hiervoor beschikbaar gestelde financiële middelen ingezet. De contacten met Vist Veluwe zijn geïntensiveerd.

Promotie van cultuurhistorische lokale `parels `stimuleren.

Onderscheidende elementen binnen de gemeente meenemen in de lokale en bovenlokale marketing en promotie.

Kwaliteit

Met het nieuw te formuleren erfgoedbeleid voor de gemeente Heerde wordt onderzocht op welke wijze lokale cultuurhistorische parels van Heerde meer onder de aandacht kunnen worden gebracht. Ook vanuit Veluweop1 is hier aandacht voor. Veluweop1 heeft de Veluwe ingedeeld in belevingsgebieden. Ons gebied heeft het predicaat ambachtelijk gekregen. Vanuit deze belevingsgebieden wordt bekeken welke cultuurhistorische pareltjes in onze gemeente belicht, gestimuleerd en ondersteund kunnen worden.

Samen met Wij zijn Heerde, Visit Veluwe, recreatiebedrijven, cultuurpartners en overige ondernemers dragen wij bij aan de ambitie van de Veluwe op 1 in de Veluweagenda.

Als verbonden partij aan de Samenwerkingsovereenkomst toeristische marketing Veluwe 2018-2021 uitvoering geven aan de agenda via een collectieve marketingaanpak en een duurzame groei in de vrijetijdseconomie op de Veluwe.

Kwaliteit

Realisatie, optimalisatie en in stand houden van een duurzaam regionaal recreatief routenetwerk voor verschillende takken van recreatief gebruik in samenwerking met Veluwepartners en het Routebureau Veluwe. Samen met partners nemen wij deel in de ontwikkeling en promotie van de IJsseldelta als onderscheidend element.

In 2018 is een proces gestart tot intensivering van de ambtelijk/bestuurlijke samenwerking tussen de IJsselgemeenten en Marketing Salland, Visit Veluwe en de provinciale besturen gericht op versterking van de zelfstandige recreatief/toeristische positie van de IJsseldelta binnen het programma Veluwe op 1. In het kader van de samenwerking binnen dat programma is er een meer-jarenuitvoeringsprogramma vastgesteld dat de komende jaren gefaseerd wordt uitgevoerd. De Veluwe en aansluitende randgebieden zijn opgedeeld in verschillende belevingsgebieden met een elk eigen thema, die in 2019 verder worden uitgewerkt.

Met Visit Veluwe en lokale stichting Wij zijn Heerde (vanaf 1 mei 2019 genaamd Visit Heerde) overlegden wij over de intensivering van de lokale en bovenlokale marketing en promotie.

Wij nemen deel aan het Programma Vitale Vakantieparken met als doel vakantieparken te gebruiken waarvoor ze bedoeld zijn.

Deelnemen aan programma en als aandeelhouder toetreden tot Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken (OMVV).

Kwaliteit

Binnen de kaders van het programma is de BV Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken Veluwe opgericht. In het najaar 2018 stemde de gemeenteraad in met participatie in deze BV.

Heerde heeft zich aangesloten bij en neemt actief deel aan de uitvoering van het programma Vitale Vakantieparken dat in 2019 verder doorontwikkeld wordt.

Wij willen uitbreiding van verblijfsrecreatie en toerisme mogelijk maken, met name de vestiging van een hotel.

Het ruimtelijk faciliteren van de ontwikkeling voor de totstandkoming van een hotelaccommodatie in de gemeente Heerde.

Kwaliteit

Wij faciliteren (particuliere) initiatieven die betrekking hebben op de uitbreiding van bestaande dan wel nieuwe vormen van duurzame verblijfsrecreatie zowel kwantitatief als kwalitatief.

Met verschillende initiatiefnemers hebben gesprekken plaatsgevonden omtrent de ontwikkeling van verblijfsaccommodatie.

Er zijn met ontwikkelaars stappen gezet in de ontwikkeling van een tweetal hotelaccommodaties in Heerde.

Economie

- Ondernemers ervaren de gemeente als een partner die meedenkt en faciliteert en samen met hen bouwt aan een sterke, vitale en duurzame economie.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

De innovaties in energetische duurzaamheid, de energietransitie, de zorg en de circulaire economie zien we als mogelijkheden om lokaal en regionaal werkgelegenheid te creëren.

De innovaties zien als mogelijkheden om lokaal en regionaal werkgelegenheid te creëren voor inwoners van alle leeftijdsgroepen en opleidingsniveaus met en zonder beperkingen.

Kwaliteit

Regionaal en lokaal speerpunt op de agenda in het overleg tussen overheid, ondernemers en onderwijs. (Cleantech regio, de triple helix). Samenwerking met werkgeversdienstverlening vasthouden en versterken. Werken aan Human Capital (separate maatregel).

Wij hebben als gemeente Heerde toegezegd bij te dragen aan de Human Capital Agenda (HCA) regio Zwolle. Deze HCA start in 2019 en wordt gedragen vanuit Arbeid en participatie en Economie.

Wij nemen deel aan de HCA regio Zwolle.

De verkeersverbindingen in en van de gemeente met de regio en daarbuiten zijn kwalitatief goed.

Kwalitatieve goede verkeersverbindingen in de gemeente en daarbuiten met de regio.

Kwaliteit

De wegen en fietspaden voldoen minimaal aan beeldkwaliteitsniveau C van het CROW.

In 2018 is op basis van het beheerplan wegen onderhoud aan wegen en fietspaden uitgevoerd. Het beeldkwaliteitsniveau is C gebleven.

Een aangenaam vestigingsklimaat bieden zodat ondernemers naar de gemeente komen of hier blijven en dit faciliteren binnen de mogelijkheden die de gemeente heeft.

Kwaliteit

Wij zorgen voor een goed economisch perspectief en brengen vraag en aanbod bij elkaar. Zowel lokaal als regionaal weten we wat er speelt door afstemming met de regio en onze buurgemeenten. Wij zorgen voor een goede infrastructuur/openbaar gebied en gemeentelijke voorzieningen als woon-/werkgemeente.

Ondernemers die vragen hebben, faciliteren wij over dit vraagstuk, waarbij alleen de actieve vragen zijn opgepakt.

Er worden bedrijfsbezoeken gebracht waarin verwachtingen ten aanzien van een duurzaam gezonde arbeidsmarkt met elkaar worden besproken.

Bedrijven uit verschillende branches worden door wethouder Economische Zaken en adviseur Economische Zaken bezocht, waarbij afstemming wordt gezocht met beleidsveld arbeidsparticipatie.

Kwaliteit

Wij bouwen een netwerk op door lokale overheid en ondernemers dichterbij elkaar te brengen. Actuele vraagstukken kunnen op tijd worden gesignaleerd en er ontstaat input voor de economische agenda op zowel lokale als regionale schaal.

Er worden vanuit verschillende settings bedrijfsbezoeken gebracht. College breed, Economie met Werkgelegenheid, Duurzaamheid en Circulair of alleen vanuit portefeuille Economie.

Veel verschillende branches bezocht, zodat er een breed beeld ontstaat over het ondernemersklimaat in Heerde.

Uitkomsten van de bedrijfsbezoeken worden meegenomen in de gesprekken met het georganiseerde ondernemers overleg (GOO) om gezamenlijk te kijken wat het programma wordt waaraan we werken.

Het ondernemersloket willen we voortzetten.

Het ondernemersloket wordt voorgezet en geoptimaliseerd.

Kwaliteit

Wij hebben lokaal één loket voor ondernemers. Wij gaan uit van integrale samenwerking tussen verschillende beleidsterreinen en zetten in op optimale informatievoorziening over verschillende diensten voor ondernemers. Wij ontwikkelen een nieuwsbulletin en zetten in op sociale media.

Wij houden de informatie op onze gemeentelijke website actueel, zowel vanuit economie als vanuit werkgelegenheid. Ook tijdens bedrijfsbezoeken treden wij met één gezicht naar buiten. Ondernemersvragen zetten wij breed uit in de organisatie.

In de arbeidsmarktregio vragen we blijvend aandacht voor een goede aansluiting tussen onderwijs en ondernemers om jonge inwoners een goede kans te bieden op de arbeidsmarkt.

Kwaliteit

Reguliere activiteit. Met ingang van 2020 maakt gemeente Heerde onderdeel uit van de arbeidsmarktregio met centrumgemeente Apeldoorn. Ook in deze arbeidsmarktregio blijven we aandacht vragen voor een goede aansluiting tussen ondernemers en onderwijs. Ook wordt hier bij het vormgeven van de Human Capital Agenda in de regio Zwolle aandacht aan gegeven.

Lokaal participeert de gemeente in het GOO (Gezamenlijk Ondernemers Overleg), regionaal in de economische regio's Zwolle en Cleantech Regio Stedendriehoek.

De gemeente participeert in verschillende lokale en regionale overleggen om de economische agenda gezamenlijk te vullen.

Kwaliteit

Zowel bestuurlijk als ambtelijk wordt deelgenomen aan overleggen. Uitkomsten hiervan vormen actiepunten voor de lokale en regionale economische agenda.

In de Regio Zwolle en de Cleantech Regio zijn agenda's opgesteld waarbij in Zwolle economie tot het centrale speerpunt is benoemd en in de Cleantech Regio energietransitie en circulaire economie. Dit wordt momenteel verder uitgewerkt. Bezien wordt in welke projecten en coalities wij zullen deelnemen.

Met het ondernemersevent zetten ondernemers, onderwijs en overheid zich op de kaart, ontmoeten zij elkaar en wisselen zij informatie uit hoe zij elkaar kunnen versterken.

Uitwisselen en opdoen van kennis en ervaring. Netwerken op lokaal niveau.

Kwaliteit

Het ondernemersevent wordt een jaarlijks terugkerend event in november (week van de MKB-ondernemer). Jaarlijks wordt er samen met het georganiseerd overleg een actueel thema gekozen. Het programma bestaat uit verschillende sprekers vanuit overheid, ondernemers en andere organisaties afhankelijk van het thema.

Om de kosten financieel rond te krijgen, worden er niet alleen bijdragen gevraagd van de gemeente en het georganiseerde overleg, maar worden er onder de ondernemers ook sponsors gezocht.

Samen met gemeenten en provincies (blijven) zorgen we voor voorwaarden en condities om het H2O bedrijventerrein zo snel mogelijk te vullen met daarbij oog voor onze eigen positie.

Kwaliteit

Namens de H2O gemeenten en de H2O BV is er periodiek contact met de regionaal acquisiteur voor bovenregionale terreinen regio Zwolle. In 2019 wordt het Regionaal Programma Werklocaties vastgesteld door de gemeenten SNV (Noord Veluwe). Daarnaast vindt er vanuit het RPW periodiek afstemming plaats op bovenlokaal niveau met gemeenten H2NEO.

Wij houden vast aan de zondagsrust voor winkels (detailhandel) en stimuleren dat op werkdagen de openstelling van winkels zo veel mogelijk uniform is.

Kwaliteit

In onze contacten met ondernemers stimuleren wij uniforme winkeltijden, onder andere via De Nieuwe Winkelstraat. De Verordening Winkeltijden gemeente Heerde (1996) wordt geactualiseerd.

Uitvoering is conform huidige winkeltijden verordening Heerde en coalitieakkoord en collegeprogramma. Vraagstuk is wel voor 2019 bestuurlijk geagendeerd door het verzoek van de supermarktondernemers en OVH voor onder andere actualisatie winkeltijdenverordening (zondag openstelling). Het college heeft recent besloten om het huidige coalitieakkoord en collegeprogramma te volgen en niet over te gaan tot zondag openstelling van detailhandel.

Wij nemen deel aan een regionaal werkgeversservicepunt.

Kwaliteit

Vanuit de arbeidsmarktregio Zwolle is er in 2018 één Werkgeversservicepunt opgezet, waarbij er sprake is van een netwerksamenwerking. Er is een gezamenlijke website, www.daarwerkenweaan.nl. Binnen de arbeidsmarktregio is er sprake van een onderverdeling in subregio's. Gemeente Heerde werkt hierin samen met Hattem en Oldebroek. In 2019 zal nader onderzocht moeten worden hoe we binnen H20 deze gezamenlijke werkgeversdienstverlening nog beter gestalte kunnen geven. Mede in het perspectief dat gemeente Heerde op termijn zal switchen naar de arbeidsmarktregio Stedendriehoek. Wij hebben de werkgeversservicedienstverlening samen met de H20 gemeenten uitbesteed aan Lucrato die ook de MT-overleggen in de arbeidsmarktregio voor ons bijwoont. Er dient nog een marktwerkingplan gemaakt te worden waarvoor geldt dat iedere gemeente 28 werkgeversservicedienstverlening zal gaan leveren aan input.

Wij stimuleren de transitie naar duurzaam en circulair (agrarisch) ondernemerschap.

Kwaliteit

Attenderen van ondernemers op beschikbare subsidiestromen en regionale bijeenkomsten. Afstemming met projectplan sanering asbestdaken en actieplan Heerde circulair.

Beide thema's staan tijdens bedrijfsbezoeken op de agenda om over te spreken met ondernemers. Tijdens het ondernemersevent heeft Cleantech regio (CTR) een presentatie gegeven aan ondernemers over deze thema's. Integraal te werken tussen collega's duurzaamheid, circulariteit en economie.

Brede interne werksessie op het gebied van circulariteit & duurzaamheid. Waaraan denken we allemaal.

Aantal ondernemers hebben contact gelegd met Cleantech development om samen te kijken hoe het bedrijf verduurzaamd kan worden.

Afstemming tussen verschillende beleids/uitvoeringsambtenaren op het gebied van circulariteit en duurzaamheid.

Via Energieke regio en de ondernemersverenigingen is er de nodige aandacht voor verduurzaming.

Wij zijn gesprekspartner voor ondernemers over revitalisering van bestaande bedrijventerreinen.

Kwaliteit

Vanuit de portefeuille economische zaken worden gesprekken met (lokale) ondernemers gevoerd over de revitalisering van de Heerderse bedrijventerreinen in het kader van Toekomst bestendige Bedrijventerreinen. Deze afspraak is gemaakt in het Regionale Programma Werklocaties.

Duurzaamheid

- Samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties nemen we onze verantwoordelijkheid om binnen enkele decennia energieneutraal te wonen en zo min mogelijk afval te produceren, om ons duurzaam te verbinden aan de toekomst.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Bewustwording bevorderen van de noodzaak om duurzaam voor onze aarde te zorgen, inwoners en ondernemers te prikkelen om hier een bijdrage aan te leveren en initiatieven te stimuleren en te faciliteren.

Duurzaamheid omvat tenminste energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie.

Kwaliteit

In het in juni 2019 overeengekomen klimaatakkoord is opgenomen dat de Regionale Energie Strategie (RES), waaraan wij als Heerde in Cleantech regio verband bijdragen, in ieder geval voor elektriciteit, gas en warmte geldt en dat wij als gemeente verantwoordelijk zijn voor een tijdige borging van de maatregelen die uit de RES voortkomen. De RES vormt input voor het nationaal programma RES van de rijksoverheid. De RES is bedoeld als startpunt van een uitvoeringsproces waarin samenwerkende partijen tot 2030 tot verdere concretisering en realisatie van projecten komen. Het aanbod van de regio ten aanzien van elektriciteit, gas en warmte moet voorzien zijn van de aanpassingen die nodig zijn aan de energie-infrastructuur om het opwekvermogen aan het net te koppelen en inzicht geven in de regionale warmtevraag en beschikbaarheid van warmtebronnen. De regio moet 1 maart 2021 deze RES 1.0 opleveren. Daaraan voorafgaand moet de concept-RES op 1 juni 2020 worden opgeleverd.

Er wordt gewerkt aan een lokale nota Circulaire Economie, waarin aandacht is voor het verminderen en hergebruik van grondstoffen. In het najaar van 2019 wordt een werkplaats Circulaire Economie gehouden met sprekers, ondernemers, organisaties en inwoners. De uitkomsten van deze werkplaats gaan deel uit maken van de lokale nota die in 2020 voor besluitvorming wordt aangeboden.

Klimaatadaptatie is een voortgaand proces. De (hitte)stress test is al uitgevoerd in het werkgebied van Waterschap Vallei en Veluwe en er wordt de komende tijd een risicodialoog gevoerd. Vervolgens wordt in beeld gebracht hoe we als gemeente richting gaan geven aan Klimaatadaptatie. De verwachting is dat dit in 2020 zal plaatsvinden.

De kadernota lokaal klimaatbeleid 2017-2021 en de contourennota lokaal klimaatbeleid 2017-2021 geven inzicht in de bestaande situatie.

Kwaliteit

Wij hebben in 2018 verder invulling geven aan doelstellingen klimaatbeleid. Wij hebben een focus in de kadernota op verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed, begeleiding in verduurzaming van de bestaande woningvoorraad en het faciliteren duurzame mobiliteit.

Wij dragen dit beleid uit naar initiatiefnemers en gebruiken dit als uitgangspunt bij onze contacten.

Deelname aan de uitvoering van het Gelders Energie Akkoord inclusief het Energieloket Veluwe Duurzaam.

Kwaliteit

Er wordt gewerkt aan uitvoering van het Gelders Energie Akkoord (GEA) in Cleantechverband en deelname aan het Energieloket Cleantech.

De doelstellingen van het Gelders Energie Akkoord dragen wij uit in contacten met initiatiefnemers. Het Energieloket is hier actief bij betrokken.

Resultaat 2018: Het Energieloket voorzag veel inwoners van persoonlijk advies en heeft bijgedragen aan concrete handelingen tot woningverduurzaming. De doelstellingen van het GEA hebben tot nu toe niet tot een concreet resultaat geleid. Dit is mede veroorzaakt door de komst en opstart van de RES in 2018 waarin de energietransitie uitgewerkt gaat worden.

Het (potentieel) gebruik van zonne-energie en andere duurzame energiebronnen wordt als meerwaarde meegewogen bij toepassing van uitnodigingsplanologie.

De meerwaarde van energie(opwekking) wordt bij uitnodigingsplanologie zwaarder gewogen.

Kwaliteit

Bij grotere initiatieven worden initiatiefnemers gewezen op de gemeentelijke ambities. Bij toetsing en besluitvorming door het college wordt in tekst verwoord in hoeverre aan deze ambities wordt tegemoet gekomen.

In adviesgesprekken en bij beoordeling van conceptaanvragen wordt duurzame energie als meerwaarde betrokken en afgewogen.

Resultaat 2018: bij nieuwe initiatieven/ontwikkelingen worden bij adviesgesprekken gestuurd op duurzame energiemogelijkheden. Vanaf 1 juli 2018 is gas in bebouwde omgeving in principe niet meer toegestaan. Daardoor automatisch gesprek met initiatiefnemers over alternatieven en is gebruik hiervan noodzaak geworden.

Inwoners en ondernemers vragen we om mee te denken over een communicatieplan om een duurzame gemeente vorm te kunnen geven en dit plan vervolgens uit te rollen.

Kwaliteit

Bewustwording rondom nut en noodzaak van de duurzame gemeenschap verder vergroten (energiecorporaties). Plan opstellen hoe bewoners betrokken en bereikt kunnen worden.

In 2018 zijn geen concrete activiteiten ondernomen, behalve de interne afstemming over mogelijkheden.

Mogelijkheden bij rijk, provincie, ontwikkelingsmaatschappij Oost-Nederland en anderen benutten om duurzaamheidsambitie in te vullen en actieve deelname in de Cleantech Regio.

Kwaliteit

Vanaf 1 september 2018 staat deelname aan Cleantech voor duurzaamheid vast. Deelname in RES (2020 gereed), warmteplan en afbouw gasnetwerk (2021 gereed). Regionaal overleg om gezamenlijk duurzaamheidsambitie te formuleren en uit te voeren.

Wij nemen actief deel in de Cleantech regio (CTR). Dit uit zich onder andere in onze deelname aan de RES en zet zich voort in 2019. Mogelijkheden bij andere overheden worden onderzocht, maar hiervoor zijn voor nu geen concrete projecten aangemerkt of onderzoeken naar gestart. De expertise van Cleantech Development kan gebruikt worden bij de ondersteuning van concrete projecten.

Revolving fund Duurzaamheidslening particulieren en Stimuleringslening voor verenigingen/instellingen en non-profit organisaties instellen, voor zover de markt geen vergelijkbaar alternatief heeft.

Kwaliteit

Duurzaamheidslening tot stand brengen bedoeld om investeringen in duurzame energie en het treffen van isolatiemaatregelen te ondersteunen. Voor particulieren in 2018 een plan in de raad. Voor non-profit plan in 2019.

De Commissie adviseerde in het voorjaar een eerste maal over de vormgeving en inhoud van het fonds. Nadien is de uitwerking gestopt, omdat er landelijk een wijziging optrad. Het klimaat is een veel grotere rol gaan spelen en de gaswinning in Groningen werd teruggedraaid. In dezelfde tijd is het Klimaatakkoord opgesteld, waarin onder andere afspraken over financiering van de hele energietransitie zijn/worden gemaakt. Tegelijk zijn er diverse alternatieven in de markt ontstaan voor ondernemers, particulieren en maatschappelijke organisaties. Al met al redenen om dit onderwerp nu niet nader uit te werken totdat er meer duidelijkheid is ontstaan over het nieuwe rijksbeleid. Verwachting is dat er medio 2019 een discussienota in de raad komt hoe hiermee verder te gaan.

Samen met het bedrijfsleven, energiecorporatie(s) en inwoners een plan maken (gereed eind 2019) voor het toepassen van duurzame (wind- en zonne)energie in de gemeente of regio, waarin ook het draagvlak in potentiële gebieden is meegenomen.

Kwaliteit

Vanaf 1 september 2018 via een participatietraject beginnen met het maken van een energievisie voor Heerde. Deze energievisie werkt als toetsingskader voor nieuwe ontwikkelingen.

Dit plan is ingehaald doordat er een Regionale Energie Strategie (RES) moet worden opgesteld. Dit plan wordt samen met de Cleantech regio ingevuld.

Te streven naar 100% circulaire afvalinzameling in 2025.

Kwaliteit

In overleg met ROVA in 2019 een vervolgstراتيجية ontwikkelen voor de verdere uitrol van het omgekeerd inzamelen. Uitgangspunt is het realiseren van de doelstellingen van het Landelijk Afvalstoffenplan en het programma VANG (Van Afval Naar Grondstof) en doorontwikkeling naar uiteindelijk een volledige circulaire inzameling van grondstoffen vanaf 2025.

Streven is 100% circulaire afvalinzameling in 2025. Als tussenstap wordt per 1 juli 2019 een laagfrequente variant van het omgekeerd inzamelen ingevoerd. Dat houdt in dat de inzamelingsfrequentie van het restaval wordt verlaagd van 1x per 4 weken naar 1x per 6 weken. Binnen het plan Heerde Circulair wordt nagedacht over de volgende stappen gericht op het scheiden van grondstoffen en het circulair maken van grondstoffen. Hierbij zal ook aandacht zijn voor het verbeteren van de kwaliteit van de ingezamelde grondstoffen.

Over 2018 bedroeg het scheidingspercentage 81%. De landelijke doelstelling van 75% in 2020 wordt daarmee behaald.

Uitgangspunt is gasloos bouwen, tenzij.

Kwaliteit

Gasloos bouwen is per 1 juli 2018 een verplichting voor nieuwbouw.

Vanaf 1 juli 2018 sluiten we aan op bovenstaande landelijke wetgeving en toetsen wij bouwaanvragen voor nieuwe bouwlocaties hieraan.

Wij maken een actieplan Heerde circulair samen met inwoners, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties en betrekken de rijksambities daarbij.

Kwaliteit

Actieplan Heerde circulair is in 2018 nog niet opgesteld. Hiervoor is nodig dat we bestaande productieprocessen van bedrijven en de overlappingsmogelijkheden voor grondstoffen en goederenstromen in kaart brengen, alsmede het stimuleren en onderlinge uitwisseling van kennis en werkwijzen.

Bouwen en Wonen

- Voldoende betaalbare koop- en huurwoningen, verduurzaming van de bestaande woningvoorraad en duurzame nieuw gebouwde woningen.
- Partijen die weten wat de woningbehoefte is, nemen deel aan het overleg om de woningbouwagenda te bepalen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Blijvend stimuleren en faciliteren van (kleinschalige) nieuwbouwprojecten in de dorpen op inbreidingslocaties met behoud van de identiteit van de dorpen.

Kwaliteit

De gemeente Heerde is een nieuwe weg ingeslagen door uitnodigingsplanologie centraal te stellen. Om te voorzien in de behoefte aan nieuwe woningen wordt ingezet op inbreiding in stedelijk gebied, transformatie en functieverandering van bestaande bebouwing. Er worden geen nieuwe grootschalige uitleglocaties voor woningbouw meer voorgesteld. Bij nieuwe initiatieven dient, naast de maatschappelijke meerwaarde, aangetoond te worden dat er markt is voor de voorgestelde woningen. Uitgangspunt hierbij is kwaliteit en het inzetten van woningen voor zoveel mogelijk doelgroepen. Heerde werkt aan een woningvoorraad die optimaal aansluit bij de behoefte. Met voldoende koop- en huurwoningen, verduurzaming van bestaande woningvoorraad en duurzame nieuwbouw. Nieuwbouw moet passen bij het karakter van de desbetreffende kern en moet leiden tot een verbetering van de woonomgeving en de lokale leefbaarheid.

Het principe van uitnodigingsplanologie betekent dat ontwikkelaars, corporaties en inwoners, initiatieven mogen indienen, waarover we in gesprek kunnen gaan. Voor alle nieuwbouwplannen die ingediend zijn voor inbreidingslocaties in de dorpen houdt dit in dat het initiatief in moet spelen op de marktvrage en voldoende maatschappelijke en ruimtelijke kwaliteit toevoegt. Aan plannen die aan deze principes voldoen, is meegewerkt.

De mogelijkheden voor het financieel stimuleren van het collectief particulier opdrachtgeverschap door de provincie worden verkend.

Provinciale stimuleringsregelingen voor financiering voor Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO) worden onderzocht.

Kwaliteit

De Provincie en de Cleantech Regio vinden dit een belangrijke subsidieregeling. Echter is door de provincie Gelderland geconstateerd dat het aantal particuliere initiatieven wat gebruikt maakt van deze subsidieregeling steeds verder terugloopt. Ook vanuit Heerde is hier geen gebruik van gemaakt. De regeling loopt nog tot eind 2019. De afspraak is gemaakt om deze regeling en het toepassen ervan in Cleantech Regio verband te bespreken met de provincie Gelderland. Een overleg hierover moet nog worden ingepland.

De woonvisie en het woningbehoefteonderzoek worden operationeel gemaakt om als leidend beginsel te dienen voor afspraken met eigenaren van sociale woningbouw en initiatiefnemers voor nieuwbouw.

Volgens woningmarktonderzoek 2017 is er in periode 2017-2027 behoefte aan de bouw van 145-185 sociale huurwoningen. Dit betekent bij ontwikkelingsplannen meer sturing vooraf op de bouw van sociale huurwoningen.

Kwaliteit

De Woonagenda wordt nu opgesteld als concretisering en actualisering van de Woonvisie 2015 – 2025. Er is een startnotitie met dilemma's en voorkeursrichtingen die na instemming van het college ter consultatie is voorgelegd in de commissie Ruimte van 13 mei 2019. De uitkomsten van deze consultatie worden verwerkt in een concept Woonagenda. Dit concept deze zomer gereed. Vervolgens wordt er nog inspraak verleend en is toegezegd dat de concept Woonagenda nog een keer ter consultatie aan de commissie Ruimte wordt aangeboden, voordat het college de Woonagenda definitief vaststelt.

In prestatieafspraken en contacten met ontwikkelaars aandacht vragen om levensloopbestendig betaalbaar te bouwen voor jonge en oude inwoner, inwoners met een beperking, statushouders en inwoners die beschermd moeten wonen.

Er worden per doelgroep prestatieafspraken gemaakt. Voorafgaand aan nieuw bod woningcorporatie worden jaarlijks de afspraken geëvalueerd waardoor bijsturing plaats kan vinden. Ook worden afspraken gemaakt over te bouwen aantallen, levensloopbestendigheid en energetische maatregelen.

Kwaliteit

In de prestatieafspraken met Triada Woondiensten, als grootste verhuurder van sociale huurwoningen in de gemeente, maken wij afspraken over de betaalbaarheid, beschikbaarheid, kwaliteit, transformatie, jongeren, senioren en zorg, statushouders, leefbaarheid en participatie. Deze afspraken hebben wij in het voorjaar van 2019 geëvalueerd met de stakeholders, zodat Triada voor 1 juli 2019 een nieuw actueel bod voor de prestatieafspraken kan neerleggen.

Daarnaast is, door het vaststellen van het woningmarktonderzoek gemeente Heerde – Triada als richtlijn voor toekomstige planologische ontwikkelingen, de bouw van sociale huurwoningen al onderdeel van gesprek met alle ontwikkelaars. Dit vooruitlopend op de Woonagenda die op dit moment opgesteld wordt. Triada is hierdoor al met een aantal ontwikkelaars in gesprek over de bouw van sociale huurwoningen.

Inventarisatie (gereed eind 2019) van de inbreidings- en uitbreidingslocatie in alle kernen en het voortvarend oppakken van zoeklocaties.

Kwaliteit

In 2018 hebben wij deze inventarisatie nog niet opgepakt. Het voornemen is om de inventarisatie in 2019 vorm te geven in combinatie met de gemeentelijke omgevingsvisie. Immers, in deze visie wordt duidelijk waaraan een goede bouwlocatie moet voldoen.

Plannen voor andere (gemeenschappelijke) woonconcepten faciliteren.

Kwaliteit

De gemeente Heerde is al in 2012 een nieuwe weg ingeslagen door uitnodigingsplanologie centraal te stellen. Om te voorzien in de behoefte aan nieuwe woningen wordt ingezet op inbreiding in stedelijk gebied, transformatie en functieverandering van bestaande bebouwing. Bij nieuwe initiatieven dient, naast de maatschappelijke meerwaarde, aangetoond te worden dat er markt is voor de voorgestelde woningen. Uitgangspunt hierbij is kwaliteit en het inzetten van woningen voor zoveel mogelijk doelgroepen. Als dit aangetoond wordt, wordt medewerking verleend. Naast traditionele woningbouw vallen andere woonconcepten daar zeker onder. Dit aspect wordt ook als uitgangspunt opgenomen in de Woonagenda.

Prestatieafspraken met eigenaren van sociale woningbouw maken.

Woningwet schrijft voor dat er jaarlijks tussen gemeente, corporaties en huurders afspraken gemaakt moeten worden over de te leveren prestaties. Er zijn drie corporaties actief in de gemeente: Habion, Triade en Woonzorg Nederland.

Kwaliteit

Vóór 1 juli moet er een bod liggen van de corporatie. Aangezien Triada veruit de meeste woningen in bezit heeft, worden deze afspraken bestuurlijk en ambtelijk voorbereid en besproken. Ondertekening door huurdersraad, Triada en gemeente vindt plaats in november. De prestatieafspraken moeten vóór 15 december worden verstuurd aan de minister.

In de eerste helft van 2019 zijn ambtelijke en bestuurlijke overleggen gevoerd met Triada en de Huurdersraad over de nieuw te maken prestatieafspraken. Triada legt vóór 1 juli a.s. een nieuw bod neer. In het najaar 2019 wordt dit bod nader besproken, zodat eind 2019 door partijen ingestemd kan worden met de nieuwe afspraken voor 2020.

Met WoonZorg Nederland is destijds de afspraak gemaakt dat de prestatieafspraken voor vijf jaar gelden, mits er ontwikkelingen zijn die een actualisering van de afspraken rechtvaardigt. Vooralsnog is dit niet het geval.

Met Habion zijn in 2018 op regionaal niveau gesprekken gestart over de prestatieafspraken met de afzonderlijke gemeenten. Dit vanwege het feit dat het neergelegde bod van Habion in iedere gemeente te algemeen en nagenoeg gelijk is. De regio wilde in gesprek met Habion om meer maatwerk prestaties op te stellen. Dit is niet gelukt, waardoor er door de afzonderlijke gemeenten geen prestatieafspraken getekend zijn voor 2019.

Starterslening aanbieden.

De subsidiegelden stimuleren goedkope woningbouw worden volledig ingezet voor verstrekken startersleningen, waarmee starters mogelijkheid wordt geboden om net een beetje extra te lenen waardoor men kan kopen. De lening overbrugt verschil tussen huizenprijs en eerste hypotheek. Maximumhoogte starterslening 20% van verwervingskosten met maximum van € 20.000,-. Maximum verwervingskosten vastgesteld op € 200.000,-.

Kwaliteit

Verzoeken worden behandeld op basis van Verordening Starterslening Heerde. In 2018 zijn twee geldleningen versterkt. In 2019 is door een klein aantal mensen informatie over de starterslening opgevraagd, echter heeft dit niet geresulteerd in nieuwe aanvragen. Op dit moment zijn er in totaal nog zo'n 20 geldleningen voor onze gemeente bij de SVN in omloop.

Vervangende nieuwbouw in het buitengebied mogelijk maken voor zover het de kwaliteit van het gebied verbetert.

Kwaliteit

Vervangende nieuwbouw in het buitengebied wordt zoveel mogelijk ondersteund en mogelijk gemaakt. Binnen de gemeente is een project gestart als het gaat om de vervanging van asbest(daken), die veelal nog in het buitengebied te vinden zijn. Door combinaties te maken met duurzaamheidsmaatregelen kunnen hiervoor voor eigenaren op termijn besparingen in kosten mogelijk zijn. Vooralsnog zijn hier regelingen als "rood voor rood" en "geen nieuwe woningen in het buitengebied" nog wel van toepassing.

Wij faciliteren plannen voor duurzame nieuwbouw of verduurzaming van bestaande woningen.

Kwaliteit

Binnen de kaders van de klimaatagenda worden verduurzamingsplannen gefaciliteerd.

Wij faciliteren initiatieven. Uitnodigingsplanologie is hierbij een instrument, met de meerwaarde van duurzaamheid als belangrijk toetsingscriterium.

Woningcorporaties en makelaars nemen deel aan het overleg om de woningbouwagenda te bepalen.

Het overleg vergroot de onderlinge betrokkenheid van de partijen en stimuleert de netwerk-werking. Samenwerking versterkt de zorg voor goede en betaalbare woningen voor diverse doelgroepen. Het gezamenlijk opstellen van de woonagenda vergroot draagvlak en betrokkenheid bij uitvoering.

Kwaliteit

In januari 2019 hebben twee marktconsultaties plaatsgevonden in het kader van de Woonagenda. Er is gesproken met partijen die zicht hebben op de ontwikkelingen in het particuliere markt segment (ontwikkelaars, banken en makelaars) en er is gesproken met partijen die zicht hebben op de ontwikkelingen in het Wonen en Zorg segment (zorgkantoren en zorgaanbieders). Beide bijeenkomsten zijn goed bezocht. Aangezien een Woonagenda iedere twee jaar herijkt moet worden, is het goed om deze partijen dan wederom te consulteren.

Daarnaast maakt Triada onderdeel uit van de projectgroep die op dit moment bezig zijn om een Woonagenda op te stellen. Triada schuift aan bij de overleggen en heeft ook deelgenomen aan de marktconsultaties. Er is dus een nauwe samenwerking tussen de gemeente en de grootste corporatie in onze gemeente.

Woningsplitsing onder voorwaarden toestaan en hiervoor kaders maken.

Uitvoering geven aan de ruimte die de woonvisie biedt door gebruik te maken van nieuwe planologische regels waarbij wordt voorgesorteerd op de omgevingswet en de mogelijkheden die daarmee worden geboden.

Kwaliteit

De kaders worden uitgewerkt in een nota over de integrale aanpak van strijdige woonsituaties. In de woonagenda wordt het opstellen van beleid voor woningsplitsing ook als uitgangspunt benoemd.

Vliegveld Lelystad

- Herindeling van het luchtruim en zo min mogelijk overlast voor bewoners.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Bestuurlijke bijdragen aan de lobby voor vervoer per internationale trein in Europa als alternatief voor het vliegverkeer.

Kwaliteit

Waar mogelijk zal worden gezien welke vormen van vervoer een alternatief kunnen zijn voor het vliegen en of dit nog tijdig als argument kan worden ingebracht in het kader van de discussie. Vooral de in voorbereiding zijnde luchtvaartnota zal hierbij van belang zijn.

Wij namen deel aan de zogenaamde luchtvaartgesprekken en leverden inbreng aan de provinciale notitie voor de luchtvaartnota 2020-2050. Ook gaven wij een reactie bij de internetconsultatie voor het invoeren van vliegtaks.

In de regio's Zwolle en Cleantech leveren wij onze inbreng op het onderwerp bereikbaarheid.

Bereikbaarheid staat op de regionale agenda's en op de gebiedsagenda Oost. Een vliegtaks zal worden ingevoerd. Daarnaast is er een provinciaal netwerk (kerngroep) ontstaan voor de luchtvaartnota en de herziening van het luchtruim die een gezamenlijke reactie voorbereidt.

Binnenkort verschijnt ook het ontwerp van de Nationale Omgevingsvisie. De basis voor de infrastructuur en de keuzes die daarmee verband houden, krijgen naar verwachting hierin een plaats. Wij zullen bezien op welke manier en schaal wij het meest effectief in dit kader kunnen reageren.

Op verzoek faciliteren van bestaande en nieuwe inwonersinitiatieven die verslechtering van het leefklimaat proberen te voorkomen.

Bewonersinitiatieven gericht op beperking verslechtering leefklimaat t.g.v. Lelystad Airport worden waar mogelijk ondersteund.

Kwaliteit

Het gemeentebestuur richt zich vooral op het bestuurlijke proces. Waar mogelijk en wenselijk worden maatschappelijke initiatieven ondersteund.

Wij blijven tezamen met regiogemeenten het gesprek met de minister over vliegveld Lelystad voeren.

Minister is van mening dat Lelystad Airport in 2020 geopend kan worden voor vakantievluchten. Met Elburg, Oldebroek en Hattum is afgesproken dat nauw samengewerkt zal worden en dat solidair gehandeld wordt.

Kwaliteit

Standpunt van gemeente is dat eerst een herindeling van het luchtruim moet plaatsvinden en dat na gedegen onderzoek Lelystad Airport pas in gebruik kan worden genomen. Over de route bij Wezep/Wapenveld is een gesprek gaande met het ministerie. Ook wordt samengewerkt ten aanzien van herindeling luchtruim.

Een overleg is opgezet tussen de burgemeesters van Elburg, Oldebroek, Hattem en Heerde. Later is deze aangevuld met portefeuillehouders uit de verschillende colleges. Onderwerpen: Lelystad Airport maar ook de herziening luchtruim en de luchtvaartnota 2020-2050. Dit netwerk heeft ook een ambtelijke component. Inmiddels zijn ook de gemeenten Kampen en Zwolle in de samenwerking betrokken. Dit heeft geleid tot het samen reageren op de routevoorstellen van de Minister.

Op provinciaal niveau wordt ook overleg gevoerd met provincie en andere gemeenten.

Resultaat: een bestuurlijk overleg met het ministerie, afstemming van de bestuurlijke standpunten en vertegenwoordiging in de provinciale kerngroep.

Begraven

- Begraven moet betaalbaar en exploitabel blijven.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Uiterlijk in 2019 worden nadere keuzes gemaakt over de toekomstbestendigheid van begraven in de gemeente.

Kwaliteit

In mei 2019 heeft een themaraad plaatsgevonden waarbij raads- en commissieleden zijn geïnformeerd over de complexiteit van tariefstellingen voor onderhoud en beheer van de begraafplaatsen in de gemeente. Het vervolg van 2019 zal worden gebruikt om de vraagstukken die besproken zijn, verder uit te werken en in het voorjaar van 2020 met een discussienota en vervolgens met een raadsvoorstel te komen.

Voortgang geven aan het onderzoek om de tarieven voor begraven en beheer en onderhoud betaalbaar te houden.

Kwaliteit

Zie toelichting bij toekomstbestendigheid begraven.

Duurzaamheid

Toelichting op product Duurzaamheid

De kosten van de ambtelijke capaciteit, eventuele externe advisering en de bijdrage aan het energieloket en regiotaken.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2017	Primaire Begroting 2018	Begroting wijziging 2018	Begroting 2018 (P+Wijz)	Realisatie 2018	verschil
Lasten						
521600 Duurzaamheid	67.685	69.381	-29.884	39.497	37.022	2.475
521601 Reserve Duurzaamheid	0	0	30.000	30.000	32.402	-2.402
Totaal Lasten	67.685	69.381	116	69.497	69.424	73
Baten						
521600 Duurzaamheid	6.495	0	0	0	0	0
Resultaat	74.180	69.381	116	69.497	69.424	73

Toelichting op de lasten en baten Duurzaamheid

Geen opmerkingen.

Economie

Toelichting op product Economie

Ambtelijke capaciteit, externe advisering bijdrage vitale vakantieparken, bijdragen aan de Regio Zwolle en de Cleantech Regio, de huur van het plein van de Johanneskerk in Heerde en energieverbruik ten behoeve van de markt.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2017	Primaire Begroting 2018	Begroting wijziging 2018	Begroting 2018 (P+Wijz)	Realisatie 2018	verschil
Lasten						
533000 Economische zaken	85.791	103.064	-1.400	101.664	91.174	10.490
533050 Markten	31.161	16.199	4.212	20.411	22.098	-1.687
533100 Festiviteiten	6.823	3.459	-1.115	2.344	3.208	-864
Totaal Lasten	123.774	122.722	1.697	124.419	116.481	7.938
Baten						
533000 Economische zaken	2.266	0	0	0	-2.900	2.900
533050 Markten	-706	-5.850	0	-5.850	-6.761	911
533100 Festiviteiten	2.852	-1.200	0	-1.200	2.206	-3.406
533150 Marktgeden	13.638	-15.220	0	-15.220	-13.402	-1.818
Totaal Baten	18.051	-22.270	0	-22.270	-20.857	-1.413
Resultaat	141.825	100.452	1.697	102.149	95.623	6.526

Toelichting op de lasten en baten Economie

Lasten

533000 Economische zaken

De afwijking bij dit onderdeel is hoofdzakelijk het gevolg van een lagere bijdrage aan gemeenschappelijke regelingen van **€ 9.000,-**.

Baten

Dit verschil is gering en is niet verder toegelicht.

Toerisme

Toelichting op product Toerisme

Faciliteren van 'Wij zijn Heerde', Visit Veluwe, promotie van Cittaslow en toeristische infrastructuur.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2017	Primaire Begroting 2018	Begroting wijziging 2018	Begroting 2018 (P+Wijz)	Realisatie 2018	verschil
Lasten						
533200 Toerisme & Recreatie	262.939	313.086	2.327	315.413	273.766	41.647
533201 Reserve Toerisme & Recreatie	12.990	0	5.800	5.800	5.077	723
Totaal Lasten	275.929	313.086	8.127	321.213	278.844	42.369
Baten						
533200 Toerisme & Recreatie	32.990	0	-5.800	-5.800	-21.547	15.747
Resultaat	308.919	313.086	2.327	315.413	257.297	58.116

Toelichting op de lasten en baten Toerisme

Lasten

De uitgaven zijn bij dit product ruim **€ 42.000,-** lager dan de raming. Hieronder is een toelichting gegeven op de afwijkingen.

533200 Toerisme & Recreatie

De budgetonderschrijding wordt verklaard door substantieel lagere uitgaven in 2018 voor investeringslasten van € 37.000,-.

Omdat daar geen directe aanleiding voor was is in 2018 op de post overige duurzame goederen en inhuur een bedrag van € 5.000,- niet besteed.

Baten

In 2018 is van de Provincie Gelderland een extra subsidie ontvangen van **€ 16.000,-** ten behoeve van het project Gastheer van het Landschap. Hiermee zijn al in de reguliere begroting opgenomen kosten betaald.

Bouwen en wonen

Toelichting op product Bouwen en Wonen

Ambtelijke capaciteit, beheerkosten startersleningen, bijdragen aan externe onderzoeken en aan de regionaal woonruimteverdeelcommissie, kosten voor de woonwagens die op het terrein Krimpenbos staan en leges WABO voor bouwvergunningen.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2017	Primaire Begroting 2018	Begroting wijziging 2018	Begroting 2018 (P+Wijz)	Realisatie 2018	verschil
Lasten						
545000 Volkshuisvesting	91.407	78.980	8.073	87.053	87.189	-136
545050 Woonwagenkamp	614	10.117	-4.490	5.627	970	4.657
545100 Vergunning & toezicht Bouwen	433.142	376.725	283.733	660.458	653.164	7.293
545200 Leges WABO	0	0	0	0	4.659	-4.659
545250 Milieubeheer	264.661	267.968	15.976	283.944	276.722	7.221
Totaal Lasten	789.824	733.790	303.291	1.037.081	1.022.704	14.377
Baten						
545000 Volkshuisvesting	11.113	0	0	0	-6.496	6.496
545050 Woonwagenkamp	3.520	-4.940	0	-4.940	-3.321	-1.619
545200 Leges WABO	532.621	-403.000	-400.000	-803.000	-676.936	-126.064
545250 Milieubeheer	54.865	-62.042	0	-62.042	-57.887	-4.155
Totaal Baten	602.119	-469.982	-400.000	-869.982	-744.639	-125.343
Resultaat	1.391.943	263.808	-96.709	167.099	278.065	-110.966

Toelichting op de lasten en baten Bouwen en Wonen

Lasten

Bij het product Bouwen & Wonen zijn de werkelijke kosten **€ 14.000,-** lager dan de begroting. Hieronder is een toelichting gegeven van de belangrijkste afwijkingen.

Onderhoud woonwagenkamp	€ 5.000
Externe advisering vergunning & toezicht bouwen	€ 7.000
Leges WABO	-/- € 5.000

Extra energiecontroles ODNV	-/- € 9.000
Milieu Uitvoeringsplannen	€ 16.000
Totaal	€ 14.000

545050 Woonwagenkamp

Omdat in 2017 een inhaalslag met betrekking tot onderhoud had plaatsgevonden kon het budget 2018 naar beneden worden bijgesteld en laat deze post desondanks nog een positief resultaat van € 5.000,- zien.

545100 Vergunning & toezicht bouwen

In materieel en externe advisering zijn in 2018 minder kosten gemaakt van € 7.000,-.

545200 Leges WABO

In 2018 is een extra bedrag uitgegeven aan een onderzoek voor de kostendekkendheid van de leges van de gemeente Heerde van € 5.000,-.

545250 Milieubeheer

De bijdrage voor de ODNV viel in 2018 hoger uit van € 9.000,- voor de uitvoering van (extra) energiecontroles. Voor de Milieu Uitvoeringsplannen is een bedrag van € 16.000,- minder besteed als begroot omdat er minder aanvragen zijn gedaan.

Baten

De opbrengsten bij dit product zijn **€ 125.000,-** lager dan de begroting. Hieronder zijn de afwijkingen toegelicht.

Volkshuisvesting	€ 6.000
Leges WABO	-/- € 126.000
Overige afwijkingen (geen toelichting)	-/- € 5.000
Totaal	-/- € 125.000

545000 Volkshuisvesting

In 2018 is een bedrag van € 6.000,- ontvangen als renteopbrengst van de SVN startersleningen. Dit verklaart het positieve saldo.

545200 Leges Wabo

De verwachte, in 2018 bijgestelde prognose, is niet gehaald; er is € 126.000,- minder ontvangen. Voornaamste reden hiervan is dat er ruim € 110.000,- is afgeboekt aan oninbare vorderingen.

Ruimtelijke ontwikkeling

Toelichting op product Ruimtelijke ontwikkeling

Ambtelijke capaciteit voor eigen plannen, initiatieven van derden en planschades en externe advisering hierover.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2017	Primaire Begroting 2018	Begroting wijziging 2018	Begroting 2018 (P+Wijz)	Realisatie 2018	verschil
Lasten						
547000 RO eigen plannen	180.194	186.969	14.565	201.534	138.157	63.376
547050 RO initiatieven van derden	170.959	138.374	2.000	140.374	156.807	-16.433
547100 RO toezicht handhaving	0	2.438	12	2.450	2.422	28
547150 Planschades	41.614	25.000	10.743	35.743	24.006	11.737
Totaal Lasten	392.767	352.781	27.320	380.101	321.393	58.707
Baten						
547000 RO eigen plannen	0	-32.920	0	-32.920	-19.014	-13.906
547050 RO initiatieven van derden	50.584	-47.830	0	-47.830	-108.087	60.257
547150 Planschades	5.378	-25.000	0	-25.000	-1.800	-23.200
Totaal Baten	55.962	-105.750	0	-105.750	-128.901	23.151
Resultaat	448.729	247.031	27.320	274.351	192.492	81.858

Toelichting op de lasten en baten Ruimtelijke ontwikkeling

Lasten

Bij het product ruimtelijke ontwikkeling is **€ 59.000,-** minder uitgegeven dan geraamd. Hieronder zijn de belangrijkste afwijkingen toegevoegd.

RO eigen plannen

Aanvragen RO

Planschades

Overige afwijkingen (geen toelichting)

Totaal

547000 RO eigen plannen

Op personeel van derden is een bedrag van ruim € 63.000,- niet uitgegeven voor de inhuur van derden, omdat daar geen aanleiding voor was.

547050 RO initiatieven van derden

Het aantal aanvragen nam in 2018 toe. Om dit op een goede manier te kunnen verwerken is voor een extra bedrag van € 16.000,- meer ingehuurd dan begroot.

547150 Planschades

In 2018 is voor de tweedelijns advisering minder dan begroot gebruik gemaakt van SAOZ, wat op deze post een budgetoverschrijding van € 11.000,- oplevert.

Het resterende verschil van € 1.000,- is het gevolg van afrondingen.

Baten

De opbrengsten bij dit product zijn **€ 23.000,-** hoger dan de raming. Hieronder volgt een toelichting.

RO eigen plannen

Leges bestemmingsplannen

Planschades

Totaal

547000 RO eigen plannen

De begrote inkomsten voor leges van bestemmingsplannen blijft ongeveer € 14.000,- achter bij de verwachte opbrengsten omdat er minder aanvragen zijn geweest.

547050 RO initiatieven van derden

De leges voor bestemmingsplan wijzigingen brachten ruim € 60.000,- meer op dan begroot.

547150 Planschades

Dit betreft een niet inbare vordering van € 23.000,-.

Accommodaties

Toelichting op product Accommodaties

Betreft accommodaties die zichtbaar en hoorbaar zijn in de openbare ruimte en de vrijkomende locaties als De Hank, 't Honk en Willem-Alexanderschool.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2017	Primaire Begroting 2018	Begroting wijziging 2018	Begroting 2018 (P+Wijz)	Realisatie 2018	verschil
Lasten						
502060 Carillion	1.206	1.560	0	1.560	1.227	333
502080 Podiumvoorziening dorpsplein Heerde	0	1.020	-1.020	0	0	0
502120 Muziekkoepeel Veessen	1.379	100	0	100	0	100
502180 Stalling werf	7.169	15.020	-3.523	11.498	12.774	-1.276
502640 Flessenbergerweg 39	26.327	23.366	-2.333	21.033	21.311	-278
502680 Villa Jacoba	61.850	35.571	-8.502	27.069	29.948	-2.879
502740 Nachtegaalweg 48	26.925	22.800	8.863	31.663	29.757	1.906
549150 Onderhoudsplan gem. accommodaties	198.593	131.433	33.300	164.733	146.608	18.126
549200 Vrijkomende locaties	459.457	64.794	201.562	266.356	343.360	-77.004
549201 Reserve vrijkomende locaties	0	0	642.000	642.000	642.000	0
Totaal Lasten	782.905	295.664	870.348	1.166.012	1.226.984	-60.972
Baten						
502180 Stalling werf	150	0	0	0	-650	650
502640 Flessenbergerweg 39	26.327	0	-8.500	-8.500	-11.773	3.273
502680 Villa Jacoba	61.890	-17.327	0	-17.327	-17.796	469
502740 Nachtegaalweg 48	26.925	-1.829	0	-1.829	-691	-1.138
549150 Onderhoudsplan gem. accommodaties	58.341	-36.605	0	-36.605	-38.651	2.046
549200 Vrijkomende locaties	281.592	-28.180	-1.025.193	-1.053.373	-1.051.643	-1.730
549201 Reserve vrijkomende locaties	0	-47.230	0	-47.230	-72.550	25.320
Totaal Baten	455.225	-131.171	-1.033.693	-1.164.864	-1.193.756	28.892
Resultaat	1.238.129	164.493	-163.345	1.148	33.228	-32.080

Toelichting op de lasten en baten Accommodaties

Lasten

De uitgaven bij het product accommodaties zijn € 61.000,- hoger dan de raming. De belangrijkste oorzaken hiervan zijn hieronder toegelicht.

Energieverbruik/afschrijvingen gemeentelijke accommodaties	€ 16.000
Energieverbruik/afschrijvingen vrijkomende locaties	-/- € 77.000
Totaal	-/- € 61.000

549150 Onderhoudsplan gemeentelijke accommodaties

Het energieverbruik voor de gemeentelijke accommodaties is bij de budgetfreeze bijgeraamd. Hierbij zijn de kosten van het eerste (dure) kwartaal als uitgangspunt genomen en is er te weinig rekening gehouden met seizoensinvloeden. Gevolg is dat het werkelijke energieverbruik € 12.000,- lager is dan de (bijgestelde) raming. De lagere kapitaallasten van € 4.000,- zijn het gevolg van uitgestelde investeringen; met name de 'plofpot', het investeringsbedrag om onvoorziene calamiteiten te kunnen opvangen, is nog niet benut.

549200 Vrijkomende locaties

Dit subproduct bestaat uit de locaties die zijn vrijgekomen na de bouw van De Rhijnsberg en de Heerd. Een aantal locaties is inmiddels verkocht (in 2018 De Spreng), de overige locaties zijn nog steeds in eigendom van de gemeente Heerde. Bij het opstellen van de begroting, medio 2017, was de verwachting dat de verkoop sneller zou plaatsvinden; er zijn nog maar geringe bedragen geraamd voor energie, onderhoud, rente en afschrijving. Doordat de verkoop langer duurt dan verwacht zijn deze kosten tezamen € 77.000,- hoger. Een deel hiervan, ruim € 25.000,-, wordt afgedekt door een hogere onttrekking uit de 'reserve vrijkomende locaties' (zie ook hieronder).

Baten

De baten bij dit product overschrijden de raming met ruim € 28.000,-. Dit wordt voor het grootste deel (€ 25.000,-) veroorzaakt doordat er meer geld is onttrokken uit de 'reserve vrijkomende locaties'. De onderhoudskosten, energiekosten en de belastingen van de vrijgekomen locaties worden uit deze reserve betaald. Doordat deze kosten hoger waren dan geraamd is de onttrekking uit de reserve ook hoger.

Gebiedsontwikkeling

Toelichting op product Gebiedsontwikkeling

De afwikkeling van de projecten Gebiedsontwikkeling Veessen-Wapenveld vindt in 2018 plaats.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2017	Primaire Begroting 2018	Begroting wijziging 2018	Begroting 2018 (P+Wijz)	Realisatie 2018	verschil
Lasten						
537000 Gebiedsontwikkeling	162.667	19.505	38.294	57.799	1.414.605	-1.356.806
Baten						
537000 Gebiedsontwikkeling	182.928	0	0	0	-1.663.775	1.663.775
537001 Reserve gebiedsontwikkeling	0	0	-38.294	-38.294	-38.294	0
Totaal Baten	182.928	0	-38.294	-38.294	-1.702.068	1.663.774
Resultaat	345.594	19.505	0	19.505	-287.463	306.968

Toelichting op lasten en baten Gebiedsontwikkeling

537000 Gebiedsontwikkeling

De gebiedsontwikkeling Veessen-Wapenveld loopt over meerdere jaren en uiteindelijk budgettair neutraal binnen dit product. In enig jaar kunnen we wel meer inkomsten ontvangen dan uitgaven zijn gedaan of andersom. Hoewel wij aanvankelijk de 'pinpas' zouden krijgen van het totaalbedrag is de werkelijkheid dat wij jaarlijks moeten opgeven welke kosten in enig jaar worden gemaakt. Op basis daarvan ontvangen we een voorschot en op basis van de financiële voortgangsverantwoording worden de betreffende kosten afgerekend. Dit leidt in 2018 tot een positief saldo van **€ 307.000,-**.

Beheer en onderhoud

Toelichting op product Beheer en Onderhoud

Beheer en onderhoud van kapitaalgoederen (wegen, fietspaden, groen, openbare verlichting, riolering, speeltoestellen) en grondzaken.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2017	Primaire Begroting 2018	Begroting wijziging 2018	Begroting 2018 (P+Wijz)	Realisatie 2018	verschil
Lasten						
502100 Zoutloods	25.700	27.086	0	27.086	27.341	-255
502500 Sportpark Molenbeek	4.342	7.770	0	7.770	8.094	-324
502520 Sportpark Eeuwlanden	8.431	5.010	0	5.010	9.890	-4.880
502540 Sportpark Monnikenbos	-579	6.470	0	6.470	8.367	-1.897
502560 Sportpark Veessen	768	1.480	-1.480	0	1.771	-1.771
502620 Aula en baarhuisjes	18.151	24.150	0	24.150	17.997	6.153
515703 Schade persleiding meenseweg brandstraat	0	0	0	0	859	-859
515801 Lichtmast Groteweg Wapenveld	0	0	0	0	1.262	-1.262
515802 Elburgerweg aanrijding	0	0	0	0	1.063	-1.063
515803 schade wegdek Zwolseweg 94	0	0	0	0	1.063	-1.063
515804 Hoorneveenseweg hoek Veldweg	0	0	0	0	871	-871
515806 Rova Kerkstraat	0	0	0	0	2.120	-2.120
515809 Kerkdijk/Weteringdijk	0	0	0	0	6.300	-6.300
515811 Beatrixweg brugleuning	0	0	0	0	1.963	-1.963
549300 Buitensportaccommodaties	264.404	322.277	-8.156	314.121	299.239	14.882
551000 Gemeentelijke gronden	106.652	80.717	11.627	92.344	106.891	-14.547
551050 Erfpachten	10.251	10.031	0	10.031	11.082	-1.051
551100 Kadaster & Landmeten	52.470	52.048	-9.620	42.428	30.443	11.985
551102 77-BB-FF Peugeot partner	585	0	0	0	1.032	-1.032
551150 Straatreiniging&Gladheidbestrijding	138.362	138.714	2.759	141.473	115.095	26.377
551200 Beheerplan Wegen	1.306.184	1.531.518	-76.422	1.455.096	1.220.133	234.963
551201 Reserve Beheerplan Wegen	3.319.892	0	1.108.347	1.108.347	1.108.347	0
551202 35-VVG-5 Ford	5.633	0	0	0	6.044	-6.044
551203 34-VVG-5 Ford	2.789	0	0	0	3.190	-3.190
551204 BL-BH-33 Vrachtauto Mercedes	5.367	0	0	0	5.627	-5.627
551205 23-KBK-5 Peugeot partner	2.351	0	0	0	5.694	-5.694
551206 2-VDZ-49 peugeot partner	3.346	0	0	0	3.974	-3.974
551207 Tractor New Holland TR-AK-GH	13.082	0	0	0	21.651	-21.651
551208 5-VZL-60 Mitsubishi	3.913	0	0	0	6.010	-6.010
551209 BX-VD-29 vrachtauto Mercedes	12.533	0	0	0	18.341	-18.341
551210 5-VHF-05 Porter 1.3 kipper	2.016	0	0	0	2.236	-2.236
551211 T4-03-0 New Holland 40/30	9.899	0	0	0	7.058	-7.058
551212 Versnipperaar Schiesling 105MX	13	0	0	0	584	-584

551213 DI-VE-RS wegen bladblazers ed	10.086	0	0	0	9.382	-9.382
551214 Klepelmaaier	3.996	0	0	0	4.972	-4.972
551220 Gronddepot	19.068	56.044	0	56.044	32.080	23.964
551250 Huisnummering/straatnaamborden	647	1.750	-1.523	227	1.925	-1.698
551350 Herstel degeneratieschade	66.142	43.162	79.600	122.762	119.598	3.164
551351 reserve Herstel degeneratieschade	79.644	0	43.000	43.000	43.000	0
551400 Beheerplan Kunstwerken	115.598	121.676	131.657	253.333	236.989	16.344
551450 Verkeersmaatregelen	72.066	108.379	-9.132	99.247	106.360	-7.113
551600 Beheerplan Water	80.850	104.161	-29.776	74.385	81.416	-7.032
551650 Verkeers- en vervoersplan	123.841	40.982	243	41.225	37.051	4.174
551750 Beheerplan Verlichting	222.769	223.566	-5.132	218.434	171.982	46.452
551800 Beheerplan Openbaar groen	1.116.405	1.046.861	26.534	1.073.395	1.062.496	10.899
551802 1-VKL-31 Mercedes	7.338	0	0	0	7.162	-7.162
551803 8-VTN-63 Mercedes	6.605	0	0	0	9.786	-9.786
551804 5-VZL-61 Mitsubishi	5.737	0	0	0	4.901	-4.901
551805 8-VJF-85 Mercedes	6.095	0	0	0	10.383	-10.383
551806 5-VZL-62 Mitsubishi	4.965	0	0	0	4.221	-4.221
551807 94-BV-ZB Porter 1.3 kipper	205	0	0	0	1.683	-1.683
551808 2-VFL-73 Mercedes	6.897	0	0	0	4.331	-4.331
551810 VB-868-H Mercedes	6.418	0	0	0	5.104	-5.104
551812 56-BX-DD Mercedes	1.777	0	0	0	3.900	-3.900
551813 SA-BO John Deere	7.120	0	0	0	5.999	-5.999
551814 Di-Ve-RS bladblazer groen	15.959	0	0	0	12.182	-12.182
551815 BO-OM-ER	5.133	0	0	0	5.865	-5.865
551816 KU-BO-TA	3.589	0	0	0	3.050	-3.050
551817 RA-NS-OM	3.800	0	0	0	3.505	-3.505
551850 Beheerplan Speeltuinen	87.261	77.620	-1.393	76.227	70.668	5.559
551900 Onderhoudsplan Begraafplaatsen	356.937	329.093	1.300	330.393	332.690	-2.297
551902 HA-ZA-A Hansa Kraan	3.853	0	0	0	7.184	-7.184
551903 DI-VE-RS Begraafplaats bladblazers ed	8.522	0	0	0	9.406	-9.406
552000 Onderhoudsplan Reiniging	1.378.804	1.462.209	-7.234	1.454.975	1.401.056	53.919
552100 Onderhoudsplan Riolering	1.601.842	1.352.758	159	1.352.917	1.448.482	-95.565
552102 DI-VE-RS ROM	71	0	0	0	1.878	-1.878
552200 Huisaansluiting riolering	5.089	1.799	0	1.799	12.344	-10.545
Totaal Lasten	10.751.685	7.177.331	1.255.358	8.432.689	8.334.663	98.026
Baten						
502500 Sportpark Molenbeek	0	0	0	0	0	0
502520 Sportpark Eeuwlanden	0	0	0	0	0	0
502540 Sportpark Monnikenbos	0	0	0	0	-1.166	1.166
502560 Sportpark Veessen	0	0	0	0	-369	369
515703 Schade persleiding	0	0	0	0	-859	859

meenseweg brandstraat							
515801 Lichtmast Groteweg Wapenveld	0	0	0	0	-1.262	1.262	
515802 Elburgerweg aanrijding	0	0	0	0	-1.063	1.063	
515803 schade wegdek Zwolseweg 94	0	0	0	0	-1.063	1.063	
515804 Hoorneveenseweg hoek Veldweg	0	0	0	0	-871	871	
515806 Rova Kerkstraat	0	0	0	0	-2.120	2.120	
515809 Kerkdijk/Weteringdijk	0	0	0	0	-6.300	6.300	
515811 Beatrixweg brugleuning	0	0	0	0	-1.963	1.963	
549300 Buitensportaccommodaties	41.617	-51.010	0	-51.010	-42.182	-8.828	
551000 Gemeentelijke gronden	114.983	-98.915	36.899	-62.016	-46.677	-15.339	
551001 Reserve Gemeentelijke gronden	0	0	-24.000	-24.000	-22.363	-1.637	
551050 Erfpachten	47.748	0	-42.899	-42.899	-45.364	2.465	
551100 Kadaster & Landmeten	1.219	-2.130	0	-2.130	-1.375	-755	
551150 Straatreiniging&Gladheidbestrijding	5.380	0	0	0	0	0	
551200 Beheerplan Wegen	3.352.071	0	-	-	-	0	
			1.108.347	1.108.347	1.108.347		
551201 Reserve Beheerplan Wegen	0	0	-138.158	-138.158	-138.158	0	
551220 Gronddepot	18.024	-56.044	0	-56.044	-32.080	-23.964	
551250 Huisnummering/straatnaamborden	2.479	0	0	0	0	0	
551350 Herstel degeneratieschade	79.644	-8.750	-43.000	-51.750	-79.209	27.459	
551351 reserve Herstel degeneratieschade	0	-20.020	-79.600	-99.620	-68.997	-30.623	
551401 Reserve Beheerplan Kunstwerken	0	0	-180.657	-180.657	-164.313	-16.344	
551450 Verkeersmaatregelen	0	0	0	0	-153	153	
551550 Inritvergunningen	0	0	0	0	0	0	
551600 Beheerplan Water	5.159	0	0	0	0	0	
551650 Verkeers- en vervoersplan	0	0	0	0	-286	286	
551750 Beheerplan Verlichting	4.205	-4.720	0	-4.720	-4.997	277	
551800 Beheerplan Openbaar groen	0	0	0	0	0	0	
551901 Reserve Begraafplaatsen	3.635	68.792	-101.816	-33.024	-77.885	44.861	
551950 Inkomsten begraafplaatsen	482.938	-489.659	-23.502	-513.161	-462.760	-50.401	
552001 Reserve Reiniging	61.570	-141.448	20.337	-121.111	-195.252	74.141	
552050 Inkomsten reiniging	1.830.095	-	-39.205	-	-	-	
		1.777.549		1.816.754	1.686.344	130.410	
552100 Onderhoudsplan Riolering	19	-1.799	0	-1.799	0	-1.799	
552150 Inkomsten riolering	1.808.552	-	0	-	-	56.945	
		1.689.476		1.689.476	1.746.421		
552200 Huisaansluiting riolering	11.200	0	0	0	-1.680	1.680	
Totaal Baten	7.870.538	-	-	-	-	-54.797	
		4.272.728	1.723.948	5.996.676	5.941.879		

Resultaat	18.622.223	2.904.603	-468.590	2.436.013	2.392.784	43.229
------------------	-------------------	------------------	-----------------	------------------	------------------	---------------

Toelichting op de lasten en baten Beheer en Onderhoud

Lasten

De lasten wijken **€ 98.026,-** in positieve zin af van de begroting. De belangrijkste afwijkingen zijn hieronder toegelicht.

Aula en baarhuisjes	€ 6.153
Buitensportaccommodaties	€ 14.882
Gemeentelijke gronden	-/- € 14.547
Kadaster en landmeten	€ 11.985
Straatreiniging en gladheidsbestrijding	-/- € 26.377
Beheerplan Wegen	€ 234.963
Materieel Wegen (samengevoegde bedragen)	-/- € 95.795
Gronddepot	€ 23.964
Beheerplan Kunstwerken	€ 16.345
Verkeersmaatregelen	-/- € 7.113
Beheerplan Water	-/- € 7.032
Beheerplan Verlichting	€ 46.452
Beheerplan Openbaar Groen	€ 10.899
Materieel Groen (samengevoegde bedragen)	-/- € 82.072
Beheerplan Speeltuinen	€ 5.559
Materieel Begraafplaatsen (samengevoegde bedragen)	-/- € 16.590

Onderhoudsplan Reiniging	€ 53.919
Onderhoudsplan Riolering	-/- € 95.565
Huisaansluiting Riolering	€ 10.545
Overige kleine afwijkingen	€ 7451
Totaal	€ 98.026

502620 Aula en baarhuisjes

In verband met de budgetfreeze is geen preventief onderhoud meer uitgevoerd, alleen klachtenonderhoud. Dit budget maakte echter geen deel uit van de budgetfreeze, waardoor er sprake is van een lager uitgave van € 6.153,- dan geraamd.

549300 Buitensportaccommodaties

De afschrijvingen zijn lager omdat investeringen nog niet zijn uitgevoerd. Het bedrag dat geraamd is voor brandstof is op dit subproduct niet uitgegeven maar op het subproduct Beheerplan Groen. Totaal is er op dit subproduct sprake van € 14.882,- aan minder uitgaven.

551000 Gemeentelijke gronden

De budgetfreeze op dit subproduct is te voorbarig geweest. Er zijn kosten gemaakt vanwege de verrekening van de onder- en overmaat van gemeentelijke gronden in het Hoogwatergeulgebied en voor sloopwerkzaamheden en asbestsanering voor de Zwolseweg 51. Die locatie wordt naar verwachting in 2019 verkocht. Per saldo gaat het om een negatief bedrag van € 14.547,-.

551100 Kadaster & Landmeten

Er is minder informatie ingewonnen bij het kadaster en minder uitzetwerk gedaan waardoor € 11.985,- minder is uitgegeven. De raming is gebaseerd op een gemiddelde en kan per kalenderjaar afwijken.

551150 Straatreiniging & Gladheidbestrijding

Door de zachte winter is er minder gestrooid. De raming is altijd gebaseerd op een gemiddelde en kan per kalenderjaar afwijken. Hierdoor is er € 26.377,- minder uitgegeven.

551200 Beheerplan Wegen

De dekking voor alle kosten voor het materieel voor wegen en voor de openbare ruimte maar ook voor het openbaar groen zijn in de begroting 2018 grotendeels ondergebracht bij het Beheerplan Wegen. Dit betreft een bedrag in de primaire begroting van € 170.120,- voor brandstof, verzekeringen, onderhoud materieel en motorrijtuigenbelasting. Vanwege de budgetfreeze is het bedrag abusievelijk met € 59.723,- verlaagd. Ons materieel is volgens afspraak blijvend gebruikt en onderhouden.

De kosten van verzekering (€ 19.004,-) zijn rechtstreeks op dit product geboekt en bedroegen € 6.700,- meer dan begroot. Daarnaast is nog een totaalbedrag van € 2.045,- rechtstreeks aan onderhoudskosten geboekt.

Het primaire bedrag compenseert grotendeels de werkelijke kosten op Materieel Wegen van € 95.795,- (551202 tot en met 551214) en € 82.072,- op Materieel Groen. (551802 tot en met 551817). Door de aframing van € 59.723,-, de hogere kosten van verzekering van € 6.700,- en uitgaven van € 2.045,- ten opzichte van de € 170.120,- is sprake van overschot op dit product van € 101.652,-. Dit is echter een rekenkundig

overschot wanneer we kijken naar de werkelijke kosten op materieel Wegen en Materieel Groen.

Er is sprake van lagere afschrijvingen als gevolg van uitgestelde investeringen, € 86.000,-. Er is ook minder nieuwe werkkleding aangeschaft, waardoor € 12.000,- resteert. Als laatste is er voor € 32.269,- minder aan verwerkingskosten uitgegeven omdat er afgelopen jaar weinig teerhoudend asfalt is gefreesd en gestort. De overige kleine bedragen tezamen met vorenstaande bedragen betekenen dat binnen het Beheerplan Wegen € 234.963,- minder is uitgegeven.

551202 tot en met 551214 Materieel

De kosten zijn afzonderlijk per voertuig geboekt. Deze uitsplitsing is gemaakt om de uitgaven per voertuig inzichtelijk te maken. Deze kosten zijn niet afzonderlijk geraamd. Er is dus bij elk voertuig een overschrijding in de kosten. De totale kosten van € 95.795,- voor de voertuigen worden gecompenseerd met het saldo van het subproduct Beheer Wegen.

551220 Gronddepot

Uitgangspunt van het eigen gronddepot is dat het depot zichzelf kosten neutraal in stand moet kunnen houden. Tegenover de lasten van € 23.964,- staat eenzelfde bedrag aan baten.

551351 Reserve Herstel degeneratieschade

Er heeft een onttrekking aan de reserve plaatsgevonden ter hoogte van het verschil tussen de baten (inkomsten van derden vanwege de schade die zij veroorzaakt hebben) en de lasten (onkosten die gemaakt zijn op de schade te herstellen) op dit subproduct.

551400 Beheerplan Kunstwerken

Er is € 16.345,- minder uitgegeven aan het onderhoud van de kunstwerken. Het overgebleven bedrag is teruggestort in de reserve kunstwerken. Omdat wij afgelopen jaar voor het eerst alle nieuwe kunstwerken rondom de hoogwatergeul en gebiedsontwikkeling moesten onderhouden, is het nog even 'aftasten'. In 2019 wordt het beheerplan kunstwerken geactualiseerd. Vanaf 2020 ontstaat er een duidelijker beeld wat nodig is om ook de kunstwerken in de hoogwatergeul en die voortkomen uit de gebiedsontwikkeling te beheren en te onderhouden.

551450 Verkeersmaatregelen

Er zijn minder verkeersborden en verwijzingsborden (ANWB) vervangen dan in een gemiddeld jaar en daardoor is € 7.113,- minder uitgegeven.

551600 Beheerplan Water

Het sloten reinigen was intensiever door de droge zomer en de gevolgen daarvan van de doorstroming in de sloten. De kosten zijn daardoor € 7.032,- hoger uitgevallen. De jaarlijkse raming is gebaseerd op een gemiddelde en daardoor kunnen de werkelijke kosten verschillen van de ramingen.

551750 Beheerplan Verlichting

De laatste jaren is ingezet op LED-verlichting. Ook zijn het afgelopen jaar slimme meters ingesteld. Hierdoor wordt er nu afgerekend op de werkelijke energiekosten. Dit is ongeveer de helft van het positieve bedrag. Het resterende positieve bedrag komt doordat er nagenoeg geen lichtmasten en armaturen zijn vervangen, terwijl voor dit subproduct geen sprake was van een budgetfreeze. Immers vervanging door LED-verlichting levert op termijn besparing op. Totaal is € 46.452,- minder uitgegeven.

551800 Beheerplan Openbaar groen

Dit positief resultaat van € 10.899,- komt grotendeels doordat minder salariskosten zijn toegerekend en doordat brandstof op het afzonderlijke materieel is geboekt.

551802 tot en met 551817 Materieel Groen

De kosten zijn afzonderlijk per voertuig geboekt. Deze uitsplitsing is gemaakt om de uitgaven per voertuig inzichtelijk te maken. Deze kosten zijn niet afzonderlijk geraamd. Er is dus bij elk voertuig een overschrijding in de kosten. De totale lasten van € 82.072,-

voor de voertuigen worden gecompenseerd met het saldo van het subproduct Beheer Wegen.

551850 Beheerplan Speeltuinen

De helft van dit positieve resultaat wordt veroorzaakt door een lagere afschrijving op de investeringen. De ander helft komt door minder reparaties die nodig waren aan de speeltoestellen. Er is € 5.559,- minder uitgegeven.

551902 en 551903 Materieel Begraafplaatsen

De kosten van materieel voor de begraafplaatsen zijn niet aan de voorkant afzonderlijk geraamd. Ze worden wel inzichtelijk gemaakt bij de jaarstukken. Het betreft lasten ter grootte van € 16.950,-.

552000 Onderhoudsplan Reiniging

De uitgaven zijn € 53.919,- minder dan geraamd vanwege minder toegerekende personeelskosten en omdat geen verwerkingskosten voor huis- en zwerfafval op dit subproduct geboekt zijn.

552100 Onderhoudsplan Riolering

Op deze post zijn de afschrijvingen beduidend hoger dan geraamd en bovendien heeft er meer onderhoud aan de pomp units plaatsgevonden. Daardoor waren de lasten € 95.565,- hoger. Dit heeft ook deels te maken met BTW verrekening.

552200 Huisaansluiting riolering

Voor enig kalenderjaar worden de kosten voor het herstel van de huisaansluitingen riolering geraamd, maar de werkelijkheid kan afwijken. Zo ook in dit geval. De kosten op de dit subproduct waren € 10.545,- hoger.

Baten

De baten wijken **€ 54.797,-** negatief af van de raming. De belangrijkste afwijkingen zijn hieronder toegelicht.

Ontvangen schadebedragen	€ 10.736
Buitensportaccommodaties	-/- € 8.828
Gemeentelijke gronden	-/- € 15.339
Gronddepot	-/- € 23.964
(Reserve) herstel degeneratieschade	-/- € 3.164
Reserve Beheerplan Kunstwerken	-/- € 16.344
Reserve Begraafplaatsen	€ 44.861

Inkomsten Begraafplaatsen	-/- € 50.401
Reserve Reiniging	€ 74.141
Inkomsten Reiniging	-/- € 130.410
Inkomsten Riolering	€ 56.945
Overige kleine afwijkingen (geen toelichting)	€ 6.970
Totaal	-/- € 54.797

515801 tot en met 515811 ontvangen schadebedragen

Betreffen diverse facturen die zijn geïnd op basis van aangerichte schade aan gemeentelijke eigendommen en die niet onder degeneratie opbrengsten zijn geboekt. Het betreft een bedrag van € 10.736,-.

549300 Buitensportaccommodaties

Bedrag van € 8.828,- is het gevolg van lagere huuropbrengsten,, doordat trainingsvelden bij VV Heerde en VV Wapenveld niet meer worden verhuurd.

551000 Gemeentelijke gronden (negatieve uitgaven van € 15.339,-, negatieve baten van € 14.547,-)

De geraamde opbrengsten van de grondverkoppen zijn voor circa de helft gehaald. Dit heeft te maken met beschikbare capaciteit maar ook met belangstelling voor te verkopen gronden.

551220 Gronddepot

Uitgangspunt van het eigen gronddepot is dat het depot zichzelf kosten neutraal in stand moet kunnen houden. Tegenover de baten van € 23.964,- staat een vergelijkbaar bedrag aan lasten.

551350 Herstel Degeneratieschade en reserve Herstel degeneratieschade

Er heeft een onttrekking aan de reserve plaatsgevonden ter hoogte van het verschil tussen de baten (inkomsten van derden vanwege de schade die zij veroorzaakt hebben) en de lasten (onkosten die gemaakt zijn op de schade te herstellen) op dit subproduct.

551401 Reserve Beheerplan Kunstwerken

Er is € 16.344,- minder onttrokken aan de reserve vanwege de lagere lasten.

551901 Reserve Begraafplaatsen

Vanwege de lagere inkomsten en hogere lasten is een bedrag van € 44.861,- extra aan de reserve onttrokken.

551950 Inkomsten begraafplaatsen

De inkomsten zijn met een bedrag van € 50.401,- gedaald als gevolg van minder geïnde begrafenisrechten en minder aangekochte graven.

552001 Reserve Reiniging

Vanwege de lagere inkomsten is een bedrag van € 74.141,- extra onttrokken aan de reserve.

552050 Inkomsten reiniging

Er zijn met name fors minder opbrengsten voor de vergoeding van verpakkingsafval en minder opbrengsten van het vaste deel. Totaal zijn de inkomsten € 130.910,- lager.

552150 Inkomsten riolering

Naast hogere heffingsinkomsten is een bedrag van € 47.000,- als afkoppelbijdrage van het waterschap ontvangen. Totaal betekent dit een bedrag van € 56.945,- aan extra inkomsten.

Bosbeheer

Toelichting op product Bosbeheer

Het beheer en onderhoud van het gemeentelijk bos- en heidegebied.

Wat heeft het gekost?

Exploitatie	Realisatie 2017	Primaire Begroting 2018	Begroting wijziging 2018	Begroting 2018 (P+Wijz)	Realisatie 2018	verschil
Lasten						
502200 Gebouwen Bosbedrijf	9.420	8.924	-4.390	4.534	3.208	1.326
555000 Bosbeheer	85.216	97.331	-25.010	72.321	101.653	-29.332
555050 Recreatiebeheer	9.507	3.998	7.959	11.957	11.880	77
Totaal Lasten	104.143	110.253	-21.441	88.812	116.741	-27.929
Baten						
502200 Gebouwen Bosbedrijf	3.637	-4.475	0	-4.475	-3.688	-787
555000 Bosbeheer	155.378	-144.627	0	-144.627	-142.854	-1.773
555050 Recreatiebeheer	22.395	0	0	0	0	0
Totaal Baten	181.411	-149.102	0	-149.102	-146.542	-2.560
Resultaat	285.554	-38.849	-21.441	-60.290	-29.801	-30.489

Toelichting op de lasten en baten Bosbeheer

555000 Bosbeheer

De subsidiebijdrage van € 21.679,- van natuurbeheer (SNL) is voor 2018 nog niet ontvangen. Er is een gezamenlijke aanvraag gedaan met meerdere partijen. Er was discussie over een deel van de aanvraag dat geen betrekking heeft op de gemeente Heerde maar wel de veroorzaker van de vertraging is. Een en ander is nu opgelost en de provincie zal binnenkort de beschikking voor 2018 afgeven. Door de budgetfreeze is het bedrag voor bosverzorging op € 1.000,- gezet. Om de veiligheid voor de gebruikers van het bos te garanderen zijn hier toch uitgaven geweest (snoeien laanbomen € 15.424,- door een externe partij) en was chopperen en prunusbstrijding in het heidegebied nodig om voedsel te blijven bieden aan de schaapskudde. Deze meerkosten zijn gecompenseerd met een hogere opbrengst van € 16.650 van de houtverkoop en een hogere opbrengst van € 7.016,- voor de pachten. Per saldo zijn de lasten (€ 116.741,-) lager dan de baten € 146.542,-.

BBV-Indicatoren programma (Openbare) ruimte, wonen en ondernemen

